

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра: фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: «Управління залученими фінансовими ресурсами
підприємства» (на матеріалах ТОВ "Укрелектроапарат")
(назва теми)

Виконав: студент магістратури за
спеціальністю

072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Неумивакін Є.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доцент

Самарічева Т.А.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та
ініціали)

Рецензент: Сердюк Т. О.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та
ініціали)

Хмельницький – 2026 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Економічна сутність, класифікація та принципи формування залучених фінансових ресурсів підприємства.	10
1.2. Теоретичні моделі та методи управління вартістю і структурою залученого капіталу.	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «УКРЕЛЕКТРОАПАРАТ»	27
2.1. Оцінка динаміки та структури джерел фінансування ТОВ «Укрелектроапарат».	27
2.2. Аналіз використання залучених фінансових ресурсів підприємства	35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «УКРЕЛЕКТРОАПАРАТ»	53
3.1. Оптимізація джерел фінансування шляхом залучення альтернативних фінансових інструментів.....	53
3.2. Розробка заходів з удосконалення управління залученими фінансовими ресурсами та прогноз результатів їх упровадження.....	68
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	86

АНОТАЦІЯ

Неумивакін Є. І. Управління залученими фінансовими ресурсами підприємства (на матеріалах ТОВ «Укрелектроапарат»). – Рукопис. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2026.

Робота присвячена дослідженню теоретичних і практичних засад управління залученими фінансовими ресурсами підприємства в умовах економічної нестабільності, воєнних ризиків та обмеженого доступу до довгострокового капіталу. У роботі систематизовано основні теоретичні моделі управління структурою капіталу, зокрема положення теореми Модільяні–Міллера, компромісної теорії, теорії ієрархії фінансування та агенційної теорії. Обґрунтовано доцільність застосування показників середньозваженої вартості капіталу (WACC), ефекту фінансового левериджу та економічної доданої вартості (EVA) для оцінки ефективності використання залучених ресурсів. Проведено комплексний фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 роки. Оцінено динаміку та структуру джерел фінансування, виявлено суттєве зростання ролі поточних зобов'язань, зокрема авансів одержаних, у формуванні ресурсної бази підприємства.

Розроблено комплекс практичних заходів щодо оптимізації структури джерел фінансування та диверсифікації інструментів залучення коштів ТОВ «Укрелектроапарат», зниження середньозваженої вартості капіталу та мінімізації фінансових ризиків. Здійснено прогностичну оцінку впливу запропонованих рішень на показники платоспроможності й структуру капіталу підприємства у середньостроковій перспективі.

Ключові слова: залучені фінансові ресурси, структура капіталу, позиковий капітал, фінансовий леверидж, WACC, фінансова стійкість, ліквідність, машинобудівне підприємство.

ANNOTATION

Neumyvakin Ye. I. Management of Borrowed Financial Resources of an Enterprise (based on the materials of LLC «Ukrelektroaparat»). – Manuscript. Master’s thesis for obtaining the Master’s degree in specialty 072 “Finance, Banking, Insurance and Stock Market”. Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, Khmelnytskyi, 2026.

The thesis is devoted to the study of theoretical and practical principles of managing borrowed financial resources of an enterprise under conditions of economic instability, wartime risks, and limited access to long-term capital. The paper systematizes the main theoretical models of capital structure management, including the Modigliani–Miller theorem, trade-off theory, pecking order theory, and agency theory. The relevance of applying the weighted average cost of capital (WACC), the financial leverage effect, and economic value added (EVA) as tools for assessing the efficiency of borrowed resource utilization is substantiated.

A comprehensive financial and economic analysis of the activities of LLC «Ukrelektroaparat» for the period 2020–2024 was conducted. The dynamics and structure of financing sources were assessed, revealing a significant increase in the role of current liabilities, particularly customer advances received, in the formation of the company’s financial resource base.

A set of practical measures aimed at strengthening the financial stability of LLC «Ukrelektroaparat», reducing the weighted average cost of capital, and minimizing financial risks has been developed. A forecast assessment of the impact of the proposed measures on the company’s solvency indicators and capital structure in the medium term has been carried out.

Keywords: borrowed financial resources, capital structure, debt capital, financial leverage, WACC, financial stability, liquidity, machine-building enterprise.

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасної економічної турбулентності, спричиненої наслідками воєнного стану, глобальною енергетичною кризою та трансформацією логістичних ланцюгів, питання ефективного управління фінансовими ресурсами набуває критичного значення для вітчизняних промислових підприємств. Фінансова архітектура українського бізнесу зазнає докорінних змін: звужуються можливості внутрішнього самофінансування через інфляційний тиск на собівартість, водночас відкриваються нові вікна можливостей через державні програми підтримки (зокрема «Доступні кредити 5-7-9%») та міжнародні грантові ініціативи.

Машинобудівна галузь, представником якої є ТОВ «Укрелектроапарат», виступає фундаментом для відбудови енергетичної інфраструктури України. Специфіка виробничого циклу — висока матеріаломісткість, тривалий період виготовлення трансформаторного обладнання та необхідність інвестицій у технологічні інновації — зумовлює гостру потребу у залученому капіталі. Необхідність наукового переосмислення підходів до формування позикового капіталу в умовах високих воєнних ризиків та обмеженої ліквідності визначає вибір теми та її актуальність.

Питання формування та управління залученим капіталом, оптимізації структури фінансування і забезпечення ефективного фінансового менеджменту в умовах економічної нестабільності є предметом ґрунтовних наукових досліджень вітчизняних економістів. Зокрема, теоретичні та практичні аспекти управління залученим капіталом підприємств розкрито у працях Т.І. Балановської та О.П. Гогулі, які обґрунтовують підходи до формування оптимальної структури джерел фінансування з урахуванням фінансових ризиків та вартості капіталу [4]. Проблеми стратегічного управління капіталом підприємства та його впливу на фінансову стійкість детально досліджено у монографії П. А. Стецюка [57].

Питання фінансового менеджменту підприємств, включно з управлінням фінансовими ресурсами та фінансовим потенціалом, висвітлено у працях І. В. Алексеєва, Н. Б. Ярошевич та А. М. Чушак-Голобородько, які розглядають фінансові ресурси як ключовий фактор забезпечення стабільного розвитку підприємства [1], а також у дослідженнях Г. О. Крамаренко та О. Є. Чорної, що аналізують механізми прийняття управлінських рішень у системі фінансового менеджменту [31].

Проблеми оцінки фінансових ризиків, забезпечення фінансової стійкості та застосування антикризових інструментів фінансового управління в умовах нестабільної економіки розглядаються у працях О. В. Гончаренка, який досліджує методи управління фінансовими ризиками підприємства [16], В. В. Коваленка, що аналізує природу та класифікацію фінансових ризиків у діяльності суб'єктів господарювання [26], а також у роботах О. О. Терещенка, присвячених антикризовому фінансовому управлінню підприємствами [58]. Загальнотеоретичні засади фінансової політики та її трансформації в сучасних умовах економічного розвитку України висвітлено у наукових публікаціях А. І. Даниленка [20].

Разом із тим, більшість цих досліджень не охоплюють специфіку управління залученим капіталом машинобудівних підприємств і не враховують воєнні та поствоєнні ризики, що обґрунтовує актуальність даного дослідження.

Метою магістерської роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління залученими фінансовими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат».

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- розкрити економічну сутність, класифікацію та принципи формування залучених фінансових ресурсів підприємства;
- узагальнити теоретичні моделі та методи управління вартістю і структурою залученого капіталу;
- здійснити оцінку динаміки та структури джерел фінансування ТОВ «Укрелектроапарат»;

- проаналізувати ефективність використання залучених фінансових ресурсів підприємства та визначити ключові чинники їх впливу на фінансові результати діяльності;
- обґрунтувати напрями оптимізації джерел фінансування шляхом залучення альтернативних фінансових інструментів;
- розробити заходи з удосконалення управління залученими фінансовими ресурсами та здійснити прогноз результатів їх упровадження з позицій фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства.

Об’єктом дослідження є процес управління залученими фінансовими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат», а саме сукупність організаційно-економічних відносин, що виникають під час формування, залучення та ефективного використання позикових коштів підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні інструменти управління залученими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат».

Методи дослідження. У роботі використано:

- теоретичного узагальнення, систематизації, індукції та дедукції — для уточнення економічної сутності залучених ресурсів, їх ролі у відтворювальному процесі та формування авторської класифікації у першому розділі;
- порівняльного аналізу — для зіставлення ключових положень фундаментальних теорем управління капіталом (Модільяні–Міллера, теорії ієрархії, компромісної теорії) та вибору найбільш релевантних джерел фінансування;
- горизонтального та вертикального аналізу — для оцінки динаміки та структурних трансформацій джерел фінансування ТОВ «Укрелектроапарат» за період 2020–2024 років у підрозділі 2.1;
- коефіцієнтного аналізу — для діагностики фінансової незалежності, ліквідності та здатності підприємства обслуговувати борги через розрахунок коефіцієнтів автономії, поточної ліквідності та покриття відсотків;

– графічного та табличного методів — для візуалізації результатів аналізу агресивної фінансової політики ТОВ «Укрелектроапарат» та наочного представлення прогнозної структури капіталу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені у роботі пропозиції та рекомендації можуть бути використані керівництвом ТОВ «Укрелектроапарат» для вдосконалення системи управління залученими фінансовими ресурсами, оптимізації структури капіталу та підвищення рівня фінансової стійкості підприємства. Зокрема, запропоновані заходи щодо диверсифікації джерел фінансування, збільшення частки довгострокових зобов'язань, раціоналізації використання короткострокового кредитування та вдосконалення управління авансами одержаними сприятимуть зниженню ризику ліквідності та підвищенню платоспроможності підприємства.

Структура роботи. Відповідно до мети та завдань дослідження робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел із 67 найменувань. Повний обсяг роботи становить 96 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, класифікація та принципи формування залучених фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси підприємства є базовою економічною категорією, що відображає сукупність грошових коштів та інших фінансових активів, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання та використовуються для забезпечення його поточної діяльності, інвестиційного розвитку й виконання фінансових зобов'язань. У сучасних умовах господарювання фінансові ресурси формуються як за рахунок власних, так і за рахунок зовнішніх джерел, серед яких особливе місце посідають залучені фінансові ресурси [1].

Залучені фінансові ресурси підприємства доцільно визначати як сукупність грошових коштів, що надходять у розпорядження підприємства з зовнішніх джерел на визначених умовах використання, строковості та повернення і не належать йому на правах власності [2]. Їх економічна сутність полягає у тимчасовому залученні фінансового капіталу інших економічних суб'єктів для забезпечення безперервності відтворювального процесу, розширення масштабів діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства [3].

На відміну від власних фінансових ресурсів, залучені кошти характеризуються наявністю фінансових зобов'язань, необхідністю дотримання умов договорів та, у більшості випадків, потребою у сплаті вартості їх використання. Водночас вони дозволяють підприємству подолати обмеженість внутрішніх джерел фінансування та прискорити реалізацію стратегічних і тактичних цілей розвитку [3]. Згідно з Оксфордським глосарієм, фінанси, включаючи залучений капітал, трактуються як практика управління грошима та капіталом, залучений у проект. Це визначення підкреслює управлінський аспект:

залучені ресурси не з'являються автоматично, вони є результатом цілеспрямованої політики менеджменту щодо взаємодії з ринком капіталу.

Залучені ресурси — це не лише банківські кредити чи позики, але й кредиторська заборгованість, товарні кредити, лізинг та інші інструменти, що дозволяють забезпечити безперервність виробничого процесу без надмірного тиску на власний капітал. Раціональне поєднання цих джерел мінімізує фінансові ризики, знижує вартість капіталу та підвищує гнучкість підприємства [5].

До складу позикових ресурсів зазвичай належать короткострокові та довгострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість, зобов'язання за розрахунками з постачальниками, зобов'язання з оплати праці, заборгованість за податками та зборами, а також інші боргові інструменти — лізингові платежі, товарні кредити, відстрочені платежі тощо. Кожен із цих компонентів має різні строки погашення, вартість і вплив на фінансову стійкість підприємства.

Для оцінки структури позикового капіталу доцільно виділити такі ключові показники:

- частка короткострокових зобов'язань;
- частка довгострокових зобов'язань;
- співвідношення кредиторської заборгованості та банківських кредитів;
- динаміка загального обсягу зобов'язань у порівнянні з власним капіталом;
- питома вага найбільш значущих груп зобов'язань [21].

Аналіз структури залучених ресурсів дозволяє визначити, наскільки підприємство залежне від короткострокового фінансування, яке зазвичай є дешевшим, але створює ризики втрати ліквідності. Натомість високий рівень довгострокових зобов'язань може свідчити про інвестиційну активність, але водночас збільшує фінансові витрати та потребує стабільних грошових потоків для обслуговування боргу [18].

Економічна роль залучених фінансових ресурсів проявляється у таких напрямках:

- забезпечення покриття тимчасових розривів між надходженням і витрачанням грошових коштів;
- фінансування оборотного капіталу та підтримка платоспроможності;
- реалізація інвестиційних проєктів і програм розширеного відтворення;
- оптимізація структури капіталу підприємства[8].

Водночас залучені фінансові ресурси відіграють важливу роль у підвищенні фінансової гнучкості підприємства, оскільки дають змогу швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища та адаптувати обсяги фінансування до поточних потреб виробництва. Їх використання сприяє прискоренню оборотності капіталу, забезпеченню безперервності виробничо-господарського процесу та зростанню ділової активності [14].

Крім того, залучення зовнішніх фінансових ресурсів дозволяє підприємству реалізовувати масштабні інноваційні та інвестиційні проєкти, що потребують значних капіталовкладень і не можуть бути профінансовані виключно за рахунок власного капіталу. У такому разі залучений капітал стає інструментом розширення фінансового потенціалу підприємства та зміцнення його конкурентних позицій на ринку [12]

Теоретичною основою управління фінансовими ресурсами підприємства є концепція оптимальної структури капіталу, яка має забезпечити компроміс між прибутковістю (збільшенням частки позикового капіталу через ефект фінансового левериджу) та фінансовою стійкістю (збереженням достатньої частки власного капіталу для мінімізації ризиків). У межах цієї концепції підприємство має формувати таку пропорцію власних і залучених коштів, за якої досягається максимізація ринкової вартості бізнесу за умов прийняттого рівня фінансового ризику. Надмірна орієнтація на позикове фінансування, попри можливе короткострокове зростання рентабельності власного капіталу, у довгостроковій перспективі призводить до втрати фінансової стійкості, зростання ризику неплатоспроможності та обмеження інвестиційної привабливості. Водночас надмірна консервативність у фінансуванні, що

проявляється у переважанні власного капіталу, може стримувати темпи розвитку підприємства та знижувати ефективність використання фінансових ресурсів [9].

Наукова дискусія щодо визначення економічної природи залучених ресурсів триває десятиліттями, формуючи різноманітні школи та підходи. Аналіз джерельної бази, зокрема праць провідних вітчизняних вчених, дозволяє стверджувати, що єдиного уніфікованого визначення не існує; натомість ми спостерігаємо полісемію, де кожен автор акцентує увагу на певному аспекті функціонування капіталу — ресурсному, правовому, ризико-орієнтованому або управлінському.

Базовим для розуміння категорії є розмежування понять «ресурси» та «капітал», на чому наполягає у своїх працях П. А. Стецюк . Згідно з його концепцією, фінансові ресурси — це потенціал, сукупність грошових фондів, які перебувають у розпорядженні підприємства. Трансформація ресурсів у капітал відбувається лише в момент їхнього залучення в економічний оборот з метою отримання прибутку. У цьому контексті залучені ресурси розглядаються як зовнішній потенціал, який підприємство мобілізує для покриття дефіциту власних можливостей. Стецюк підкреслює, що стратегічне управління капіталом вимагає чіткої ідентифікації моменту переходу "чужих грошей" у "працюючий актив", що генерує додану вартість.

Інший вектор дослідження пропонують І. В. Алексеєв, Н. Б. Ярошевич та А. М. Чушак-Голобородько . Представники цієї школи розглядають залучені ресурси через призму фінансового забезпечення операційної діяльності. Для них ключовим є не стільки джерело походження коштів, скільки їх функціональна роль у забезпеченні безперервності виробничого циклу. Вони аргументують, що в умовах дефіциту ліквідності саме залучені ресурси (у формі кредитів чи кредиторської заборгованості) виступають гарантом стабільності, дозволяючи нівелювати касові розриви. Їхній підхід можна охарактеризувати як "ресурсний", де акцент робиться на достатності обсягів фінансування.

Вагомий внесок у розвиток теорії управління залученими ресурсами зробили Т. І. Балановська та О. П. Гоголя . Їхні дослідження фокусуються на

проблематиці оптимізації структури капіталу. Автори стверджують, що сутність залучених ресурсів неможливо розглядати ізольовано від вартості їх залучення та пов'язаних ризиків. Вони вводять у науковий обіг поняття "ціна ризику" при формуванні портфеля запозичень. Згідно з їхнім підходом, залучені ресурси — це інструмент балансування між рентабельністю власного капіталу (через ефект фінансового левериджу) та загрозою фінансової дестабілізації.

Окремої уваги заслуговує антикризовий підхід, розроблений О. О. Терещенком . В його інтерпретації залучені ресурси розглядаються як двосічний меч: з одного боку, це механізм санації та відновлення платоспроможності (через рефінансування чи реструктуризацію), з іншого — каталізатор банкрутства у разі неконтрольованого нарощування боргового навантаження. Терещенко акцентує увагу на "якості" залучених ресурсів, маючи на увазі умови їх надання, строковість та графік погашення, що безпосередньо впливає на фінансову безпеку підприємства.

Ризико-орієнтований аспект сутності залучених ресурсів глибоко досліджено у працях В. В. Коваленка та О. В. Гончаренка . Науковці визначають цю категорію як джерело виникнення специфічних фінансових ризиків — відсоткового, валютного, кредитного. Вони наголошують, що управління залученими ресурсами — це передусім управління ризиками, пов'язаними з необхідністю повернення коштів та сплати винагороди за їх використання.

Узагальнюючи наведені теоретичні позиції, можна сформувати комплексну картину наукових поглядів на природу залучених ресурсів. Для наочності та систематизації, відповідно до поставленого завдання, розроблено таблицю, що відображає спектр наукових підходів із використанням джерельної бази досліджуваного документа. . Для формування цілісного уявлення про об'єкт дослідження та виокремлення ключових характеристик цієї категорії доцільно систематизувати проаналізовані наукові погляди. Узагальнення основних підходів до визначення сутності залучених фінансових ресурсів наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 Наукові підходи до визначення сутності залучених ресурсів

Автор, джерело	Трактування поняття	Характеристика підходу
І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, А. М. Чушак-Голобородько	Визначають залучені фінансові ресурси як сукупність коштів, мобілізованих на фінансовому ринку або через механізм товарно-грошових відносин, які використовуються для формування активів підприємства та забезпечення його поточної і стратегічної діяльності.	Ресурсний підхід. Акцент зроблено на забезпечувальній функції ресурсів. Залучені кошти розглядаються як необхідний елемент для підтримання безперервності виробничого процесу та реалізації фінансового потенціалу підприємства. Ключовим критерієм є достатність ресурсів для стабільного функціонування.
Т. І. Балановська, О. П. Гоголя **	Розглядають залучений капітал як елемент структури джерел фінансування, що формується на платній та поворотній основі, використання якого впливає на середньозважену вартість капіталу (WACC) та рівень фінансового ризику.	Структурно-оптимізаційний підхід. Підкреслено взаємозв'язок між залученням ресурсів, їх вартістю та впливом на ефективність діяльності. Головна ідея — пошук оптимальної пропорції між власними та позиковими коштами для максимізації вартості підприємства при прийнятному рівні ризику.
П. А. Стецюк	Трактує залучені ресурси в контексті стратегічного управління капіталом як зовнішнє джерело формування інвестиційного потенціалу, що трансформується у капітал лише за умови ефективного використання та генерації прибутку.	Стратегічно-капітальний підхід. Зроблено наголос на розмежуванні понять «ресурси» (потенціал) та «капітал» (працююча вартість). Підхід фокусується на ефективності інвестування залучених коштів та їх ролі у довгостроковій стратегії зростання вартості бізнесу.
О. О. Терещенко	Визначає залучені кошти як інструмент антикризового фінансового управління, що дозволяє регулювати платоспроможність та ліквідність підприємства, але водночас несе загрозу фінансовій стійкості у разі порушення фінансової рівноваги.	Антикризовий (санаційний) підхід. Залучені ресурси аналізуються через призму фінансової безпеки. Основна увага приділяється здатності підприємства обслуговувати борги та використанню позикових коштів для виходу з кризових ситуацій або запобігання їм.
В. В. Коваленко ; О. В. Гончаренко	Розглядають залучені ресурси як об'єкт ризик-менеджменту, що характеризується виникненням зобов'язань майнового характеру та супроводжується ризиками ліквідності, процентними та кредитними ризиками.	Ризико-орієнтований підхід. Сутність поняття розкривається через систему ризиків, що виникають при залученні. Підхід базується на необхідності ідентифікації, оцінки та мінімізації фінансових загроз, пов'язаних із зовнішнім фінансуванням.

Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна	Інтерпретують залучені ресурси як об'єкт прийняття управлінських рішень у системі фінансового менеджменту, що вимагає вибору альтернативних джерел, оцінки їх вартості та умов залучення.	Управлінський (десижн-мейкінговий) підхід. Акцент на процесі прийняття рішень щодо вибору джерел фінансування. Залучені ресурси розглядаються як набір альтернатив, вибір між якими здійснюється на основі критеріїв ефективності та доцільності.
А. І. Даниленко	Розглядає залучення фінансових ресурсів у контексті макроекономічної фінансової політики, де доступність та вартість ресурсів для підприємства визначаються станом фінансового ринку та монетарною політикою держави.	Макроекономічний (інституційний) підхід. Пов'язує можливості залучення ресурсів на мікрорівні з інституційним середовищем, станом банківської системи та загальноекономічними тенденціями в країні.

Джерело: систематизовано та складено автором на основі [1; 4; 16; 20; 26; 31; 57; 58].

Наведена систематизація дозволяє зробити висновок, що залучені фінансові ресурси — це складна економічна категорія, яка інтегрує в собі правові аспекти (виникнення зобов'язань), фінансові характеристики (платність, строковість) та управлінські функції (забезпечення розвитку). Для цілей даного дослідження, базуючись на комплексному підході, пропонується наступне авторське визначення:

Залучені фінансові ресурси підприємства — це сукупність грошових коштів та їх еквівалентів, які мобілізуються суб'єктом господарювання із зовнішніх джерел на принципах строковості, зворотності та платності (або умовної безоплатності у випадку товарного кредиту) з метою покриття дефіциту власних фінансових ресурсів, забезпечення безперервності операційного циклу та фінансування стратегічних інвестиційних проєктів, що супроводжується виникненням фінансових зобов'язань та ризиків.

Разом із цим, використання залучених коштів потребує зваженого підходу, оскільки супроводжується підвищенням фінансових ризиків та зростанням боргового навантаження. Тому ефективне управління такими ресурсами передбачає визначення оптимального співвідношення власного і залученого капіталу, а також оцінку вартості і доцільності кожного джерела фінансування.

Для ефективного управління залученими фінансовими ресурсами важливе значення має їх науково обґрунтована класифікація. Узагальнення підходів вітчизняних і зарубіжних науковців дає змогу систематизувати залучені фінансові ресурси за низкою ключових ознак.

Таблиця 1.2 Класифікація залучених фінансових ресурсів підприємства за основними ознаками.

Ознака класифікації	Види залучених фінансових ресурсів
За строком використання	короткострокові; середньострокові; довгострокові
За джерелами залучення	банківські кредити; кошти фінансового ринку; кредиторська заборгованість; бюджетні та позабюджетні ресурси
За формою залучення	кредитні; емісійні; інвестиційні
За вартістю залучення	платні; умовно безоплатні
За рівнем фінансового ризику	низькоризикові; помірноризикові; високоризикові

Джерело: узагальнено автором на основі [4]

Найбільш поширеним є поділ залучених фінансових ресурсів за строком використання. Короткострокові ресурси, як правило, спрямовуються на фінансування оборотних активів, тоді як довгострокові — на реалізацію інвестиційних проєктів та оновлення основних засобів [7].

Окрему увагу доцільно приділити класифікації за формою залучення, що відображає механізм мобілізації фінансових ресурсів. Класифікація залучених ресурсів підприємства передбачає поділ на власні, залучені та позикові джерела, причому до залучених належать гроші інших осіб (інвестиції, акції, пайові внески), а позикові – це кредити та інші зобов'язання, що мають бути повернуті, разом формуючи фінансування для діяльності підприємства [5].

Зазначена класифікація дозволяє чітко розмежувати джерела фінансування за характером економічних відносин між підприємством і власниками капіталу. Власні ресурси формують фінансову основу діяльності та забезпечують незалежність суб'єкта господарювання, тоді як залучені та позикові ресурси розширюють його інвестиційні можливості, але водночас підвищують рівень фінансових зобов'язань.

Залучені фінансові ресурси характеризуються відсутністю прямого зобов'язання щодо їх повернення у встановлений строк, однак передбачають участь інвесторів у розподілі прибутку або управлінні підприємством. Саме тому вони мають стратегічне значення для розвитку підприємства, особливо в умовах нестачі власного капіталу.

Позикові ресурси, на відміну від залучених, формують борговий капітал і супроводжуються необхідністю повернення основної суми боргу та сплати процентів. Їх використання доцільне за умови, що очікувана рентабельність інвестицій перевищує вартість залучення таких коштів. У цьому контексті важливим є визначення оптимальної структури капіталу, яка забезпечує баланс між фінансовою стійкістю підприємства та ефективністю його господарської діяльності.

Крім того, залучені та позикові фінансові ресурси можуть класифікуватися за джерелами походження, зокрема на банківські кредити, облігаційні позики, лізингове фінансування, факторингові операції, інвестиційні внески, грантові кошти та інші форми зовнішнього фінансування. Такий підхід дає змогу підприємству обирати найбільш вигідні та доступні інструменти фінансування відповідно до стратегічних цілей і поточних потреб.

Отже, класифікація залучених фінансових ресурсів є необхідною передумовою для формування ефективної політики управління капіталом підприємства, що спрямована на забезпечення стабільності його фінансового стану та створення умов для сталого економічного розвитку.

Варто зазначити, що різноманітність джерел фінансування не обмежується лише банківським кредитуванням. У сучасній економічній практиці підприємства використовують широкий спектр інструментів мобілізації капіталу, вибір яких залежить від стратегічних цілей бізнесу, вартості ресурсів та доступності на ринку. Для чіткого розуміння механізму формування позикового капіталу доцільно систематизувати його основні різновиди, що відрізняються за суб'єктами надання, формою забезпечення та умовами

повернення. Характеристика основних форм залучених фінансових ресурсів наведена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4. Основні форми залучених фінансових ресурсів підприємства

Форма	Характеристика
Банківський кредит	Надається фінансовими установами на умовах строковості, платності та повернення
Облігаційна позика	Залучення коштів шляхом емісії боргових цінних паперів
Фінансовий лізинг	Довгострокове користування активами з поетапною оплатою
Комерційний кредит	Відстрочка платежу між суб'єктами господарювання
Кредиторська заборгованість	Тимчасово залучені кошти в процесі розрахунків

Джерело: узагальнено автором на основі [4]

Зазначені форми відрізняються за вартістю залучення, рівнем ризику та впливом на фінансову стійкість підприємства, що обумовлює необхідність їх комплексного поєднання. Ключові принципи, що лежать в основі ефективного формування залучених фінансових ресурсів, систематизовано в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5. Принципи формування залучених фінансових ресурсів підприємства.

Принцип	Зміст принципу
Цільової спрямованості	Використання коштів відповідно до визначених фінансових потреб
Оптимальності структури капіталу	Забезпечення раціонального співвідношення власних і залучених ресурсів
Платоспроможності та ліквідності	Узгодження строків залучення з можливостями погашення зобов'язань
Економічної доцільності	Співвідношення вартості залучення з очікуваною прибутковістю
Мінімізації ризиків	Зниження фінансових, процентних та кредитних ризиків
Гнучкості	Адаптація системи фінансування до змін зовнішнього середовища

Джерело: узагальнено автором на основі [3; 4]

Дотримання наведених принципів дає змогу підприємству сформувати ефективну систему управління залученими фінансовими ресурсами, забезпечити оптимальну вартість капіталу та підвищити результативність фінансово-господарської діяльності. Таким чином, залучені фінансові ресурси є важливим інструментом фінансового розвитку підприємства, а їх науково обґрунтоване формування виступає необхідною умовою забезпечення стійкого економічного зростання.

Ефективність управління залученими ресурсами визначається здатністю підприємства генерувати за їх рахунок прибуток, що перевищує вартість їх обслуговування. Ключовим інструментом такої оцінки в фінансовому менеджменті є розрахунок Ефекту фінансового левериджу (ЕФЛ). Цей показник демонструє, на скільки відсотків змінюється рентабельність власного капіталу (ROE) за рахунок залучення позикових коштів.

$$\text{ЕФЛ} = (1 - T) \times (ROA - R) \times \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}}$$

де:

- (1-T) — податковий коректор (де T — ставка податку на прибуток, 18%);
- (ROA-r) — диференціал фінансового левериджу (різниця між економічною рентабельністю активів та середньою ставкою відсотка за позиками);
- ПК/ВК – співвідношення позикового до власного капіталу.

Отже, встановлено, що залучені фінансові ресурси є важливою складовою фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання, оскільки дозволяють компенсувати обмеженість власного капіталу, забезпечити безперервність виробничо-господарського процесу та реалізацію інвестиційних і стратегічних проєктів розвитку. Їх економічна природа полягає у тимчасовому використанні зовнішнього фінансового капіталу на умовах строковості, повернення та, як правило, платності, що зумовлює необхідність професійного управління такими ресурсами [6].

Узагальнення наукових підходів дало змогу систематизувати залучені фінансові ресурси за ключовими класифікаційними ознаками, зокрема за строками використання, джерелами та формами залучення, вартістю і рівнем фінансового ризику. З'ясовано, що різні види та форми залучених ресурсів мають неоднаковий вплив на фінансову стійкість, ліквідність і вартість капіталу підприємства, що обумовлює доцільність їх комплексного та збалансованого використання.

Обґрунтовано, що формування залучених фінансових ресурсів має здійснюватися на основі принципів цільової спрямованості, оптимальності структури капіталу, платоспроможності та ліквідності, економічної доцільності, мінімізації ризиків і гнучкості. Особливу увагу приділено ролі авансів одержаних як специфічного, відносно дешевого та низькоризикового джерела фінансування, що є особливо актуальним для підприємств машинобудівного сектору з тривалим виробничим циклом та високою матеріаломісткістю продукції. Водночас доведено, що нормативні обмеження використання авансових платежів у сфері державних закупівель суттєво ускладнюють фінансове планування та підвищують ризик виникнення касових розривів.

Таким чином, залучені фінансові ресурси виступають важливим інструментом забезпечення фінансової стійкості та розвитку підприємства, а їх науково обґрунтоване формування й ефективне управління є необхідною передумовою підвищення конкурентоспроможності та адаптації суб'єктів господарювання до умов економічної нестабільності.

1.2. Теоретичні моделі та методи управління вартістю та структурою залученого капіталу

Фундаментом системи фінансового менеджменту будь-якого промислового підприємства є розробка оптимальної стратегії формування капіталу. Управління залученими ресурсами базується на пошуку компромісу між рівнем фінансової стійкості та максимізацією рентабельності власного

капіталу. В економічній науці еволюція поглядів на структуру капіталу пройшла шлях від жорстких математичних припущень до складних адаптивних моделей, що враховують ризики та інституційні особливості середовища.

Управління вартістю та структурою залученого капіталу є одним із ключових напрямів фінансового менеджменту підприємства, оскільки саме структура капіталу визначає рівень фінансової стійкості, платоспроможності та ринкової вартості суб'єкта господарювання. В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів і зростання вартості зовнішнього фінансування особливої актуальності набуває проблема оптимального поєднання власного та залученого капіталу з метою мінімізації середньозваженої вартості капіталу та забезпечення довгострокового розвитку підприємства [4].

Теоретичні засади управління структурою капіталу сформувалися в межах корпоративних фінансів і ґрунтуються на концепціях, що пояснюють взаємозв'язок між часткою залученого капіталу, фінансовим ризиком та вартістю підприємства. Найбільш поширеними є теорема Модільяні–Міллера, компромісна теорія структури капіталу, теорія ієрархії джерел фінансування, агенційна теорія та концепція оптимальної структури капіталу [27].

Теорема Модільяні–Міллера є фундаментальною моделлю структури капіталу. Відповідно до цієї теорії, за умов досконалого ринку (відсутність податків, витрат банкрутства та асиметрії інформації) ринкова вартість підприємства не залежить від співвідношення власного і залученого капіталу, а середньозважена вартість капіталу залишається незмінною [4]. Попри обмежену практичну застосовність, дана модель стала методологічною основою для розвитку сучасних теорій управління капіталом. У своєму класичному варіанті (без урахування податків) вона стверджує, що ринкова вартість компанії не залежить від структури її капіталу. Згідно з нею, залучення позикового капіталу є доцільним завдяки виникненню «податкового щита». Оскільки витрати на обслуговування боргів (відсотки) відносяться на валові витрати, це знижує реальну вартість залучених ресурсів порівняно з власними. Вартість левериджованої компанії (V_L) визначається за формулою:

$$V_L = V_U + T_C \times D$$

де V_U — вартість компанії без боргу; T_C — ставка податку на прибуток; D — ринкова вартість залученого капіталу.

Розвитком цієї концепції стала теорія компромісу. Вона вказує на те, що підприємство не може нарощувати частку боргів нескінченно. Існує «точка оптимуму», де гранична вигода від податкового щита дорівнює граничним витратам від ймовірності фінансового стресу та банкрутства [22].

Компромісна теорія структури капіталу базується на припущенні, що підприємство прагне досягти оптимального співвідношення між вигодами використання залученого капіталу (податковий ефект від сплати процентів) та витратами фінансових труднощів і банкрутства. Згідно з цією теорією, надмірне зростання частки позикових коштів призводить до підвищення фінансових ризиків і, відповідно, зростання вартості капіталу [5]. Для капіталомістких підприємств машинобудівної галузі, зокрема ТОВ «Укрелектроапарат», дана концепція є особливо актуальною з огляду на високу чутливість до кредитного навантаження.

Теорія ієрархії фінансування пояснює вибір джерел фінансування на основі асиметрії інформації між менеджментом і зовнішніми інвесторами. Відповідно до цієї теорії, підприємства надають перевагу внутрішнім джерелам фінансування, далі – залученому капіталу, і лише в останню чергу – емісії власного капіталу [29]. Такий підхід є характерним для українських підприємств, які обмежено використовують фондовий ринок і значною мірою покладаються на кредити та авансові платежі.

Агенційна теорія структури капіталу розглядає вплив конфлікту інтересів між власниками, менеджерами та кредиторами на формування структури капіталу. Використання залученого капіталу може виступати інструментом дисциплінування менеджменту, однак водночас підвищує ризик опортуністичної поведінки та зростання агентських витрат [31].

Таблиця 1.4. Основні теоретичні моделі управління структурою капіталу.

Теорія	Ключова ідея	Практичне значення
Теорема Модільяні–Міллера	Структура капіталу не впливає на вартість підприємства за досконалого ринку	Теоретична база для подальших моделей
Компромісна теорія	Оптимальна структура капіталу формується шляхом балансу вигід і ризиків боргу	Обґрунтування оптимального рівня залученого капіталу
Теорія ієрархії	Пріоритет внутрішніх джерел фінансування	Пояснює реальну поведінку підприємств
Агенційна теорія	Вплив конфліктів інтересів на фінансові рішення	Аналіз агентських витрат і контролю
Концепція оптимального капіталу	Мінімізація WACC і максимізація вартості підприємства	Орієнтир фінансової стратегії

Джерело: узагальнено автором на основі [31]

Ключовим інструментом управління вартістю залученого капіталу є розрахунок середньозваженої вартості капіталу (WACC), яка відображає середню ціну фінансових ресурсів, залучених підприємством з різних джерел. Показник WACC використовується як критерій ефективності фінансової структури та як ставка дисконту при оцінюванні інвестиційних проєктів [8].

Метод економічної доданої вартості (EVA) дозволяє оцінити, чи створює підприємство додану вартість понад вартість залученого капіталу. Позитивне значення EVA свідчить про ефективне використання фінансових ресурсів та доцільність поточної структури капіталу [9].

Важливим інструментом є також аналіз фінансового левериджу, який дає змогу оцінити вплив залученого капіталу на рентабельність власного капіталу та рівень фінансового ризику. Для підприємств із тривалим виробничим циклом надмірний фінансовий леверидж може призводити до втрати фінансової стійкості [2; 3].

Узагальнюючи розглянуті теоретичні підходи, варто зазначити, що ефективне управління залученим капіталом вимагає використання комплексу взаємопов'язаних інструментів. Кожен із них має свою специфіку та функціональне призначення — від мінімізації витрат на залучення ресурсів до максимізації ринкової вартості бізнесу. Для чіткого розуміння сфери

застосування цих інструментів у системі фінансового менеджменту доцільно їх систематизувати. Основні методи, що використовуються для діагностики та оптимізації вартості й структури залученого капіталу, наведено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5. Основні методи управління вартістю та структурою залученого капіталу.

Метод	Сутність	Мета застосування
W ACC	Середньозважена вартість капіталу	Мінімізація вартості фінансування
EVA	Економічна додана вартість	Оцінка створення вартості
Фінансовий леверидж	Вплив боргу на рентабельність	Контроль фінансових ризиків
Аналіз структури капіталу	Оцінка співвідношення власних і залучених коштів	Забезпечення фінансової стійкості

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 8; 9]

Методологія управління залученим капіталом базується на використанні низки інструментів аналізу та оптимізації, серед яких ключовим є середньозважена вартість капіталу (W ACC). Цей показник виступає мінімальною нормою прибутку, яку має генерувати підприємство, щоб забезпечити виплати всім інвесторам та кредиторам:

$$W ACC = w_e \times r_e + w_d \times r_d \times (1 - T_c)$$

де w_e , w_d — частки власного та залученого капіталу; r_e , r_d — вартість відповідних джерел. Оскільки аванси одержані є фактично безвідсотковим ресурсом ($r_d \approx 0$), їхня максимізація в структурі капіталу дозволяє суттєво знизити загальне фінансове навантаження на підприємство. Ще одним важливим методом є аналіз ефекту фінансового левериджу (DFL), який демонструє, на скільки відсотків зміниться чистий прибуток при зміні прибутку до оподаткування та відсотків (ЕВІТ) на 1%. Він розраховується як:

$$DFL = \frac{EBIT}{EBIT - I}$$

де I — сума відсотків за кредитами. Даний метод дозволяє оцінити фінансовий ризик: чим вища частка залучених платних ресурсів, тим

чутливішим стає фінансовий стан підприємства до коливань обсягів реалізації продукції (трансформаторів).

Завершальним етапом теоретичного обґрунтування є метод EBIT-EPS (аналіз точки байдужості). Він дозволяє визначити рівень операційного прибутку, при якому різні варіанти фінансування (наприклад, залучення банківського кредиту проти залучення інвестицій) забезпечують однакову прибутковість на одну акцію (або одиницю власного капіталу).

Таким чином, сучасна теоретична база пропонує широкий арсенал моделей, визначені концепції оптимальної структури капіталу, компромісу між прибутковістю та фінансовими ризиками, а також інструменти оцінювання вартості залучених ресурсів (зокрема WACC і фінансовий леверидж) дозволяють здійснити комплексну оцінку реальної системи фінансування суб'єкта господарювання

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ "УКРЕЛЕКТРОАПАРАТ"

2.1. Оцінка динаміки та структури джерел фінансування ТОВ «Укрелектроапарат»

Оцінка динаміки та структури джерел фінансування підприємства є ключовим етапом аналізу його фінансового стану та стійкості. У цьому підрозділі досліджуються обсяги, зміни та співвідношення власних, залучених і позикових фінансових ресурсів ТОВ «Укрелектроапарат», що дозволяє визначити основні тенденції формування капіталу та оцінити рівень фінансової незалежності підприємства.

Аналіз динаміки джерел фінансування дає змогу простежити зміни у фінансовій політиці підприємства, виявити зростання або скорочення частки окремих видів капіталу та оцінити ефективність управління залученими ресурсами. Водночас структурний аналіз показує, які саме джерела відіграють домінуючу роль у фінансуванні активів та забезпеченні господарської діяльності підприємства.

Окрім цього, аналіз динаміки та структури джерел фінансування дозволяє ідентифікувати потенційні фінансові ризики, пов'язані з надмірною залежністю підприємства від позикових коштів, а також оцінити рівень збалансованості між власним і залученим капіталом. Такий підхід створює підґрунтя для подальшої оцінки фінансової стійкості, платоспроможності та кредитоспроможності ТОВ «Укрелектроапарат», а також для формування обґрунтованих висновків щодо доцільності оптимізації структури капіталу в умовах економічної нестабільності.

Крім того, результати аналізу джерел фінансування слугують інформаційною базою для прийняття управлінських рішень щодо коригування фінансової стратегії підприємства, зокрема вибору оптимальних інструментів залучення капіталу та управління борговим навантаженням. Узагальнення динамічних і структурних змін у складі фінансових ресурсів дає змогу оцінити

здатність ТОВ «Укрелектроапарат» забезпечувати безперервність господарської діяльності, адаптуватися до змін зовнішнього середовища та підтримувати необхідний рівень фінансової стабільності у середньо- та довгостроковій перспективі.

Дослідження системи управління фінансовими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат» охоплює п'ятирічний період (2020–2024 рр.), який характеризується безпрецедентним рівнем турбулентності зовнішнього середовища. Цей часовий проміжок включає наслідки пандемічної кризи COVID-19, початок повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації, період адаптації до умов воєнного стану та етап відновлювального зростання у 2024 році. Аналіз динаміки джерел фінансування дозволяє ідентифікувати фундаментальні зрушення у фінансовій стратегії підприємства: від консервативної моделі утримання ліквідності до агресивної політики залучення позикового капіталу для фінансування виробничої експансії.

Загальна вартість джерел фінансування (валюта балансу) ТОВ «Укрелектроапарат» продемонструвала V-подібну динаміку. Якщо у 2020 році загальний обсяг пасивів становив 210 576 тис. грн, то у кризовому 2022 році відбулося їх скорочення, а у 2024 році — стрімке зростання до 424 894 тис. грн, що становить 201,8% від рівня 2020 року. Таке подвоєння фінансового потенціалу відбулося переважно за рахунок нарощування залучених ресурсів, що свідчить про докорінну зміну фінансової архітектури підприємства.

Аналіз пасиву балансу дозволяє виділити три ключові етапи у формуванні ресурсної бази:

1. Етап стабільності (2020–2021 рр.). Цей період характеризується збалансованою структурою капіталу з високою часткою власного капіталу (понад 50%) та помірним використанням банківського кредитування.
2. Етап кризового стиснення (2022 рік). Цей період делівериджу (зменшення боргового навантаження) та ерозії власного капіталу внаслідок отримання значних збитків (46,2 млн грн) через втрату традиційних експортних ринків (зокрема, ринку Білорусі, на який припадало майже 80% експорту)

та логістичні розриви.

3. Етап агресивної експансії (2023–2024 рр.). На даному етапі видно відновлення прибутковості та масоване залучення зовнішнього фінансування (як банківського, так і товарного у вигляді авансів) для виконання масштабних замовлень з відновлення енергетичної інфраструктури України.

Варто зазначити, що така стрімка зміна вектора фінансової стратегії вимагає детального кількісного аналізу. Зростання валюти балансу, хоч і свідчить про розширення масштабів бізнесу, супроводжується суттєвими структурними зрушеннями у співвідношенні власного та позикового капіталу. Для того щоб оцінити глибину цих трансформацій та виявити ключові драйвери зростання ресурсної бази, доцільно розглянути деталізовану динаміку окремих складових пасиву балансу за весь досліджуваний період. Це дозволить не лише констатувати факт збільшення активів, а й зрозуміти «ціну» цього зростання з позиції фінансової незалежності підприємства.

З огляду на виявлені етапи трансформації, особливої актуальності набуває вертикальний та горизонтальний аналіз статей балансу. Необхідно з'ясувати, за рахунок яких саме елементів відбувалося нарощування валюти балансу та як це вплинуло на ліквідність активів. Деталізація джерел фінансування у динаміці за п'ять років дозволить виявити приховані тенденції, які неможливо побачити при поверхневому огляді, та сформувати об'єктивну картину фінансового забезпечення підприємства. Особливої уваги заслуговує дослідження структурних зрушень у джерелах фінансування в розрізі їхньої вартості та строковості. Важливо не лише констатувати зростання загальної суми зобов'язань, а й з'ясувати, за рахунок яких саме інструментів — платних банківських кредитів чи умовно безкоштовної кредиторської заборгованості — відбувалося покриття дефіциту оборотних коштів. Такий деталізований підхід дозволить об'єктивно оцінити рівень фінансової напруги на підприємстві та визначити, наскільки виправданою була стратегія агресивного залучення ресурсів в умовах високої невизначеності ринкового середовища.

Узагальнена динаміка джерел формування фінансових ресурсів представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1. Динаміка та склад джерел фінансування ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 рр. (одиниця виміру: тис. грн)

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	Відхилення 2024/2020 (+/-)	Темп росту (%)
I. Власний капітал	141 843	142 409	86 186	93 365	144 472	+2 629	101,9%
Статутний капітал	4 495	4 495	4 495	4 495	4 495	0	100,0%
Додатковий капітал	153 161	153 161	153 161	153 161	153 161	0	100,0%
Резервний капітал	675	675	675	675	675	0	100,0%
Нерозподілений прибуток (збиток)	(16 488)	(15 922)	(72 145)	(64 966)	(12 780)	+3 708	77,5%*
II. Довгострокові зобов'язання	6 120	9 692	13 774	11 934	21 552	+15 432	352,2%
Довгострокові кредити банків	3 087	-	-	-	9 752	+6 665	315,9%
Інші довгострокові зобов'язання	3 033	9 692	13 774	6 021	3 549	+516	117,0%
Пенсійні зобов'язання	-	-	-	5 913	8 251	+8 251	-
III. Поточні зобов'язання	62 613	120 789	116 587	146 075	258 870	+196 257	413,4%
Короткострокові кредити банків	20 612	30 122	19 000	16 000	43 831	+23 219	212,6%
Поточна кред. заборг. (товари/послуги)	3 949	19 815	6 190	2 190	1 840	-2 109	46,6%
Поточна кред. заборг. (розрахунки з бюджетом)	376	1 414	1 065	2 530	7 987	+7 611	2124%
Поточна кред. заборг. (одержані аванси)	36 345**	44 562	93 252	93 252	179 800**	+143 455	494,7%
Баланс (Пасив)	210 576	272 890	216 547	251 374	424 894	+214 318	201,8%

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Результати проведеного дослідження стануть основою для подальшої оцінки ефективності використання залучених коштів і виявлення проблемних аспектів у системі фінансового управління ТОВ «Укрелектроапарат».

Для визначення тенденцій формування джерел фінансування доцільно проаналізувати динаміку і структуру фінансових ресурсів (пасивів) ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 роках. Пасиви підприємства відображають сукупність власних і залучених коштів, за рахунок яких фінансується його господарська діяльність, а також характеризують рівень фінансової незалежності, стійкості та ризикованості обраної фінансової політики.

У таблиці 2.2 представлено обсяги власного та позикового капіталу в динаміці, деталізацію позикових ресурсів за строками залучення (довгострокові та поточні зобов'язання), а також загальну величину пасивів. Наявність показників абсолютної та відносної зміни дозволяє оцінити інтенсивність зростання окремих складових фінансових ресурсів і виявити ключові структурні зрушення у фінансуванні діяльності підприємства.

Таблиця 2.2. Аналіз структури фінансових ресурсів ТОВ «Укрелектроапарат».

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абс. зміна (2024/2020)	Зміна, %
Власний капітал (ВК)	141 843	142 409	86 186	95 952	144 472	+2 629	101,8%
Позиковий капітал (ПК)	68 733	130 481	130 361	155 422	280 422	+211 689	407,9%
— довгострокові зобов'язання	6 120	9 692	13 774	10 579	21 552	+15 432	352,1%
— поточні зобов'язання	62 613	120 789	116 587	144 843	258 870	+196 257	413,4%
Усього ресурсів (Пасив)	210 576	272 890	216 547	251 374	424 894	+214 318	201,8%

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Аналітика власного капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» демонструє критичну залежність фінансової стійкості підприємства від операційної ефективності, оскільки статутний та додатковий капітал залишалися незмінними протягом усього досліджуваного періоду.

Статутний капітал у розмірі 4 495 тис. грн та додатковий капітал у розмірі 153 161 тис. грн формують умовно постійну частину власного капіталу. Висока частка додаткового капіталу свідчить про проведені в минулому переоцінки необоротних активів, що дозволило сформувати певний бухгалтерський запас

міцності. Однак, реальним індикатором фінансового здоров'я є динаміка нерозподіленого прибутку.

Катастрофічне падіння власного капіталу у 2022 році (на 39,5% порівняно з 2021 роком) було спричинене збитком у розмірі 46,2 млн грн. Це стало наслідком "цінових ножиць": різкого зростання собівартості через інфляцію та розрив логістичних ланцюгів при одночасному падінні доходів від експорту. Примітно, що навіть у надскладний 2022 рік підприємство здійснило виплату дивідендів у розмірі 10 млн грн, що додатково зменшило власний капітал, свідчачи про пріоритет інтересів власників навіть в умовах кризи.

Відновлення у 2024 році (зростання власного капіталу на 54,7% порівняно з 2023 роком) стало можливим завдяки рекордному чистому прибутку в розмірі 76 758 тис. грн. Це дозволило покрити більшу частину накопичених збитків попередніх років, скоротивши непокритий збиток з 72,1 млн грн у 2022 році до 12,8 млн грн у 2024 році.

Ключовим трендом періоду 2020–2024 рр. є трансформація структури залучених ресурсів від моделі "кредиторська заборгованість + власні кошти" до моделі "авансування клієнтами + банківське кредитування".

Аналіз зазначених показників створює аналітичну основу для оцінки фінансової стійкості, платоспроможності та рівня залежності ТОВ «Укрелектроапарат» від зовнішніх джерел фінансування, а також є передумовою для подальшого поглибленого аналізу ефективності управління капіталом.

За даними таблиці 2.1 у 2020–2024 роках загальний обсяг фінансових ресурсів ТОВ «Укрелектроапарат» зріс з 210 576 тис. грн до 424 894 тис. грн, тобто на 214 318 тис. грн, або у 2,02 раза. Це свідчить про суттєве розширення масштабів діяльності підприємства та зростання потреби у фінансовому забезпеченні операційних і інвестиційних процесів.

Власний капітал підприємства протягом аналізованого періоду зростав повільними темпами. У 2024 році його обсяг становив 144 472 тис. грн, що лише на 2 629 тис. грн (або +1,8%) перевищує рівень 2020 року. При цьому у 2022 році

спостерігалось різке скорочення власного капіталу, що може бути пов'язано зі збитковістю діяльності або вилученням частини капіталу, після чого відбулося поступове відновлення у 2023–2024 роках. Така динаміка свідчить про нестійкість внутрішніх джерел фінансування.

Натомість позиковий капітал зростає надзвичайно високими темпами. Його обсяг збільшився з 68 733 тис. грн у 2020 році до 280 422 тис. грн у 2024 році, тобто на 211 689 тис. грн, або на 407,9%. Це означає, що саме залучені ресурси стали головним чинником зростання загального обсягу пасивів підприємства.

У структурі позикового капіталу домінують поточні зобов'язання, обсяг яких у 2024 році досяг 258 870 тис. грн, що на 196 257 тис. грн більше порівняно з 2020 роком. Темп їх зростання становив 413,4%, що перевищує приріст довгострокових зобов'язань. Така структура свідчить про активне використання короткострокових джерел фінансування для забезпечення потреб у оборотному капіталі.

Довгострокові зобов'язання також зросли — з 6 120 тис. грн до 21 552 тис. грн, або на 15 432 тис. грн (+352,1%). Проте їх частка в загальній сумі пасивів залишається незначною, що обмежує стабільність фінансування довгострокових активів і підвищує фінансові ризики.

У результаті випереджального зростання позикового капіталу порівняно з власним відбулося істотне підвищення фінансової залежності підприємства. Частка позикових ресурсів у загальному обсязі пасивів значно зросла, що вказує на застосування агресивної фінансової стратегії, орієнтованої на активне зовнішнє фінансування.

Динаміка та структура фінансових ресурсів ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 роках свідчать про суттєве розширення діяльності підприємства, яке фінансувалося переважно за рахунок позикового капіталу. Повільне зростання власного капіталу на фоні стрімкого збільшення поточних зобов'язань підвищує фінансові ризики, зокрема ризик втрати ліквідності та платоспроможності. У подальшому підприємству доцільно оптимізувати структуру пасивів шляхом

нарощування власних джерел фінансування та збільшення частки довгострокових зобов'язань.

Виявлені у процесі аналізу динаміки та структури фінансових ресурсів зміни свідчать про суттєве зростання ролі позикового капіталу, насамперед поточних зобов'язань, у фінансуванні діяльності ТОВ «Укрелектроапарат». Така структура пасивів підвищує фінансову залежність підприємства від короткострокових джерел і обумовлює зростання вимог до своєчасного формування грошових потоків.

Ефективність управління залученими ресурсами визначається співвідношенням вартості їх обслуговування та рентабельності, яку вони генерують. Для ТОВ «Укрелектроапарат» вартість позикового капіталу формується переважно за рахунок відсоткових платежів за банківськими кредитами.

Згідно зі Звітом про фінансові результати (форма №2), фінансові витрати (рядок 2250) у 2024 році склали 777 тис. грн(сплачені відсотки згідно зі Звітом про рух грошових коштів), хоча нараховані витрати за методом нарахування (Примітка 6.7) можуть бути вищими. Порівняно з 2023 роком (565 тис. грн) та 2022 роком (3 407 тис. грн), навантаження на обслуговування боргу у 2024 році залишається помірним, незважаючи на зростання кредитного портфеля.

Це пояснюється тим, що основна маса залучених ресурсів (аванси покупців) є безкоштовним ресурсом. Якщо розрахувати умовну середньозважену вартість залученого капіталу, враховуючи як платні кредити, так і безкоштовні товарні зобов'язання, вона буде значно нижчою за ринкові ставки (які у 2024 році коливалися в межах 18-22% річних).

Розрахунок ефективної ставки за банківськими кредитами (2023 рік):

$$r_d = \frac{\text{Фінансові витрати}}{\text{Середній залишок кредитів}} = \frac{6630}{(19000 + 16000)/2} \approx 37,8\%$$

За цих умов особливої актуальності набуває оцінка здатності підприємства своєчасно та в повному обсязі виконувати свої поточні зобов'язання.

Згідно з даними звітності за 2024 рік, структура банківського боргу

суттєво покращилась. Укладання Генеральної кредитної угоди з АТ «ПУМБ» (№ КІЕ-ГЛ-25691 від 14.08.2024) дозволило залучити кошти на термін до 15.07.2029 року. Це критично важливий крок для стабілізації фінансів, оскільки переводить частину короткострокового боргу в довгостроковий, покращуючи показники ліквідності.

Умови кредитування в умовах воєнного стану (ставка 18-22% річних для корпоративних клієнтів згідно статистики НБУ) є обтяжливими, проте доступ до п'ятирічного ресурсу є індикатором високої довіри банку до бізнес-моделі «Укрелектроапарату». Заставою за цими кредитами, ймовірно, виступають виробничі запаси та основні засоби (будівлі та обладнання), балансова вартість яких на кінець 2024 року становила 95,1 млн грн.

Підприємство перейшло від помірної політики (67% власного капіталу у 2020 р.) до агресивної (34% власного капіталу у 2024 р.). Це вимушений крок, продиктований необхідністю фінансувати двократне зростання запасів для виконання замовлень в умовах інфляції. Головним драйвером зростання ресурсів стали не банківські кредити, а аванси покупців. Це знижує вартість капіталу (WACC), але підвищує операційні ризики. При поточному рівні ліквідності (1,23) підприємство не має права на помилку у виробничому циклі. Будь-яка зупинка виробництва (блекаут, обстріл) призведе до касового розриву, який неможливо покрити наявними грошовими залишками. Повернення до прибутковості (76,7 млн грн) та відновлення довгострокового кредитування свідчать про адаптацію менеджменту до воєнних реалій та початок фінансового оздоровлення.

2.2. Аналіз використання залучених фінансових ресурсів підприємства

Управління залученими фінансовими ресурсами є ключовим складником фінансової політики підприємства, адже саме від збалансованості позикового капіталу залежить здатність компанії підтримувати стабільний грошовий потік,

інвестувати у розвиток та виконувати зобов'язання перед кредиторами. Для ТОВ «Укрелектроапарат» питання оптимізації боргового фінансування має особливе значення, оскільки підприємство працює в умовах коливань ринкового попиту, зростання вартості кредитних ресурсів і посилення конкуренції у галузі електротехнічного машинобудування.

Результати аналізу дозволять визначити сильні та слабкі сторони політики управління залученими ресурсами, виявити потенційні ризики та сформувані аргументовані пропозиції щодо підвищення ефективності фінансування діяльності підприємства.

Залучені фінансові ресурси формують зовнішню частину капіталу підприємства й забезпечують можливість фінансувати операційну діяльність, інвестиційні потреби та підтримувати належний рівень ліквідності. Аналіз їх структури дає змогу оцінити рівень фінансової залежності ТОВ «Укрелектроапарат», стабільність джерел фінансування та можливі ризики, пов'язані з обслуговуванням боргових зобов'язань.

Для ТОВ «Укрелектроапарат» важливо забезпечити оптимальне співвідношення цих компонентів, щоб підтримувати баланс між доступністю капіталу та ризиком надмірної фінансової залежності. Результати структурного аналізу створюють основу для подальшого оцінювання ефективності управління позиковими ресурсами в розділах, присвячених динаміці, вартості залучення та впливу зобов'язань на фінансові показники підприємства.

Позиковий капітал (ПК) є зовнішнім джерелом фінансування, яке формує фінансові зобов'язання (рядки 1595 та 1695 Балансу). Його структура та динаміка є ключовими індикаторами фінансової політики товариства.

З метою детального дослідження особливостей формування та використання позикового капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» доцільним є аналіз його динаміки та структури у розрізі довгострокових і поточних зобов'язань. Такий підхід дозволяє оцінити не лише загальні обсяги залучених позикових ресурсів, а й характер боргового фінансування підприємства, рівень його залежності від короткострокових та довгострокових джерел, а також ступінь

фінансових ризиків, пов'язаних зі структурою зобов'язань.

У цьому контексті в таблиці 2.3 представлено показники динаміки позикового капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 рр.

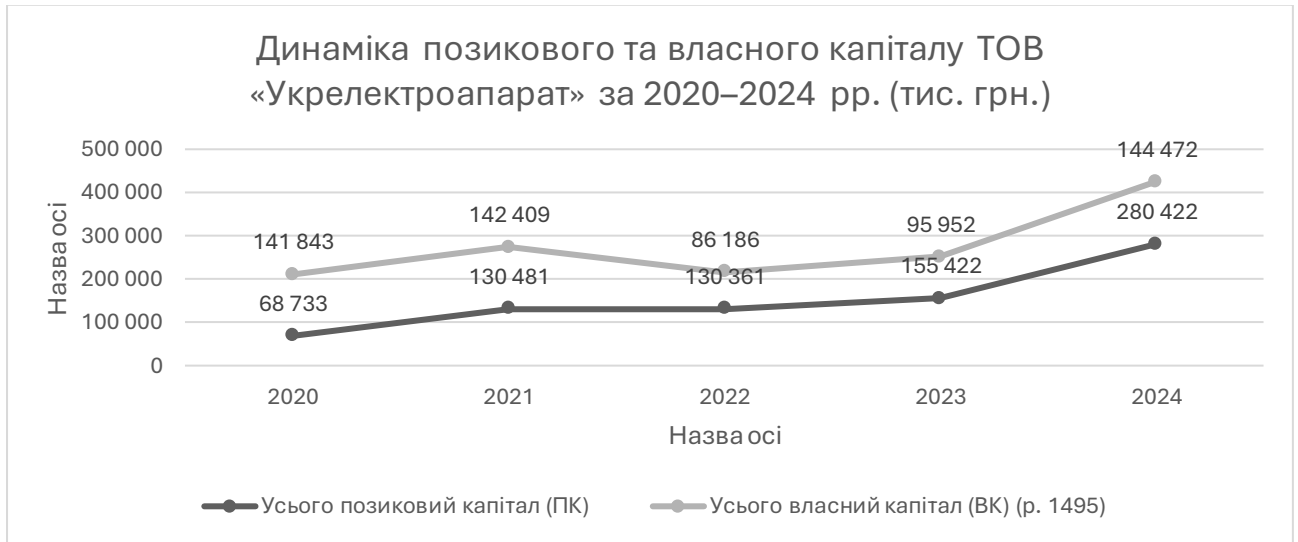
Таблиця 2.3. Динаміка позикового капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 рр. (тис. грн.)

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	Абсолютна зміна (2024/2020)	Зміна, %
Довгострокові зобов'язання (ДЗ) (р. 1595)	6 120	9 692	13 774	10 579	21 552	15 432	252,16%
Поточні зобов'язання (ПЗ) (р. 1695)	62 613	120 789	116 587	144 843	258 870	196 257	313,44%
Усього позиковий капітал (ПК)	68 733	130 481	130 361	155 422	280 422	211 689	307,99%
Усього власний капітал (ВК) (р. 1495)	141 843	142 409	86 186	95 952	144 472	2 629	1,85%
Частка ДЗ у ПК	8,90%	7,43%	10,57%	6,81%	7,69%	-	-
Частка ПЗ у ПК	91,10%	92,57%	89,43%	93,19%	92,31%	-	-

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

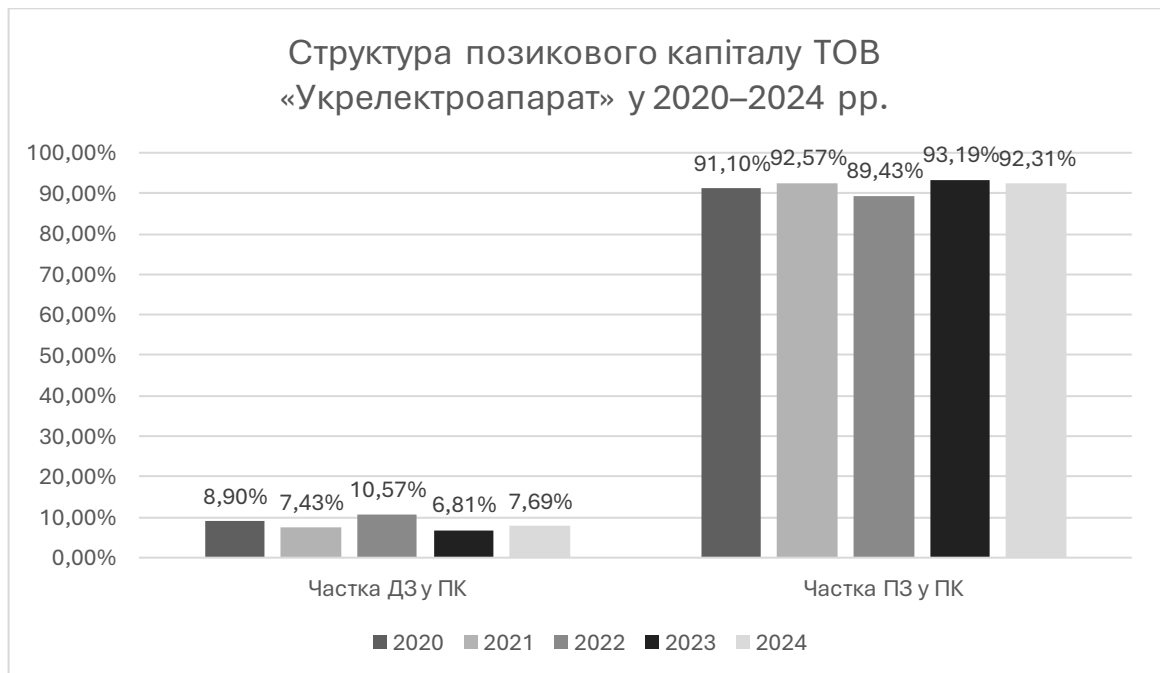
Для наочного відображення виявлених диспропорцій доцільно представити динаміку зміни обсягів фінансування графічно. Візуалізація дозволяє чітко простежити момент розходження трендів, коли темпи приросту зобов'язань почали критично випереджати темпи нарощування власного капіталу. На графіку яскраво виражено формування так званих «фінансових ножиць», що свідчить про докорінну зміну архітектури капіталу підприємства та перехід до агресивної моделі фінансування активів.

Рисунок 2.1. Динаміка позикового та власного капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 рр. (тис. грн.)

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Рисунок 2.2. Структура позикового капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 рр.

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Загальний обсяг позикового капіталу збільшився більш ніж на 300% (з 68,7 млн грн до 280,4 млн грн), що свідчить про агресивну стратегію залучення та

різке зростання масштабів фінансових операцій. У структурі ПК переважають поточні (короткострокові) зобов'язання (ПЗ). Їхня частка зросла з 91,1% у 2020 році до 92,3% у 2024 році. Зростання ПЗ (на 313,44%) значно вище, ніж ДЗ (на 252,16%). Це свідчить про використання агресивної фінансової політики та значне навантаження на ліквідність. Характерним є значне збільшення кредиторської заборгованості за одержаними авансами — 166 865 тис. грн у 2024 році, що становить домінуючу частку ПЗ. Зростання авансів від покупців може бути ознакою високої ділової активності та збільшення обсягів замовлень, але одночасно створює зобов'язання оперативно виконувати постачання та підтримувати виробничі потужності.

Короткострокові кредити банків у 2024 році становлять 43 831 тис. грн, тобто їх частка в загальному обсязі ПЗ збільшилася. Це вказує на активне використання позикових коштів для покриття потреб у оборотному капіталі.

Довгострокові зобов'язання зросли на 15 432 тис. грн (+252,16%). Основним чинником стало залучення довгострокових кредитів банків (9 752 тис. грн) для придбання сонячної електростанції та фінансування капітальних вкладень. Такий напрямок використання ДЗ є стратегічно виправданим, оскільки довгострокові ресурси відповідають довгостроковим інвестиціям.

Співвідношення власного та позикового капіталу за аналізований період також змінилося: приріст позикового капіталу (+307,99%) суттєво перевищує зростання власного (+1,85%). Це призводить до зростання фінансового левереджу й потенційного загострення ризиків платоспроможності. У 2020–2024 роках ТОВ «Укрелектроапарат» істотно збільшило обсяг позикового фінансування, що дало змогу масштабувати діяльність, але одночасно підвищило залежність підприємства від зовнішніх джерел. Структура позикового капіталу є зміщеною у бік поточних зобов'язань (понад 92% у 2024 році), що посилює ризики щодо ліквідності та потребує ретельного контролю оборотності коштів.

Зростання довгострокових зобов'язань пов'язане з інвестиційними проектами, що є позитивним аспектом для стратегічного розвитку. Однак домінування короткострокових зобов'язань над довгостроковими та помірно

зростання власного капіталу свідчать про агресивну фінансову політику. Для зниження ризиків підприємству доцільно оптимізувати структуру позикового капіталу, зменшити залежність від кредиторської заборгованості та поступово збільшувати частку стабільних довгострокових джерел фінансування.

Для комплексної оцінки рівня фінансової стійкості та боргового навантаження ТОВ «Укрелектроапарат» у динаміці за 2020–2024 роки доцільно проаналізувати ключові відносні показники структури капіталу та здатності підприємства обслуговувати залучені фінансові ресурси. Зокрема, до таких індикаторів належать: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансового левериджу та коефіцієнт покриття відсотків. Саме ці показники дозволяють оцінити рівень фінансової незалежності підприємства, ступінь ризику, пов'язаного з використанням позикового капіталу, а також реальні можливості підприємства своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами. Динаміка зазначених показників за 2020–2024 роки подана у таблиці 2.4. Фінансова стійкість – це здатність підприємства протистояти зовнішнім шокам та обслуговувати борги. Ключовими показниками є коефіцієнти автономії та фінансового левериджу.

Таблиця 2.4. Показники фінансової стійкості ТОВ «Укрелектроапарат»

Показник	Формула	2020	2021	2022	2023	2024	Норматив
Коефіцієнт автономії (K _A)	ВК/В _Б	0,686	0,522	0,400	0,382	0,340	≥0,5-0,6
Коефіцієнт фінансового левериджу (K _{ФЛ})	ПК/ВК	0,458	0,916	1,513	1,619	1,941	≤1-1,5
Коефіцієнт покриття відсотків (K _{ПВ})	ЕВІТ/Фінансові витрати	1,09	1,19	-	2,47	9,46	≥3-4

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Аналіз коефіцієнта автономії свідчить про стійку негативну тенденцію до зниження рівня фінансової незалежності ТОВ «Укрелектроапарат» упродовж усього досліджуваного періоду. У 2020 році значення показника становило 0,686, що суттєво перевищувало нормативне значення (≥0,5–0,6) та вказувало на високий рівень фінансової стійкості й незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. У 2021 році показник знизився до 0,522, залишаючись у

межах нормативу, однак уже демонструючи погіршення структури капіталу. У 2022–2023 роках значення коефіцієнта автономії знизилися відповідно до 0,400 та 0,382, що вже свідчило про втрату підприємством фінансової стійкості та посилення залежності від позикових коштів. У 2024 році коефіцієнт автономії досяг критично низького значення 0,340, що означає, що лише 34 % активів підприємства сформовано за рахунок власного капіталу, тоді як решта — за рахунок зобов'язань. Така ситуація є загрозовою з точки зору довгострокової фінансової безпеки та інвестиційної привабливості підприємства.

Протилежну за напрямом динаміку демонструє коефіцієнт фінансового левериджу, який відображає співвідношення позикового та власного капіталу. У 2020 році його значення становило 0,458, що вказувало на помірне використання позикових ресурсів та мінімальний фінансовий ризик. У 2021 році показник зріс майже вдвічі — до 0,916, що хоча й не перевищувало верхню межу нормативу ($\leq 1-1,5$), однак вже свідчило про активізацію залучення боргового фінансування. У 2022 році коефіцієнт фінансового левериджу зріс до 1,513, перевищивши рекомендований рівень, а у 2023 році досяг 1,619, що означало істотне посилення фінансового ризику. У 2024 році значення показника сягнуло 1,941, що є критичним і свідчить про майже дворазове перевищення обсягу позикового капіталу над власним. Така ситуація означає високу залежність підприємства від зовнішніх кредиторів, підвищену чутливість до процентних ставок, ризиків ліквідності та загрози втрати фінансової рівноваги у разі погіршення кон'юнктури ринку.

Особливу аналітичну цінність у контексті ефективності використання позикових коштів має коефіцієнт покриття відсотків, який демонструє, у скільки разів прибуток до сплати відсотків і податків (ЕВІТ) перевищує фінансові витрати підприємства. У 2020–2021 роках значення показника становили відповідно 1,09 та 1,19, що було суттєво нижче нормативного рівня ($\geq 3-4$). Це означає, що прибутковість діяльності підприємства була недостатньою для безпечного обслуговування боргових зобов'язань, а фінансовий ризик перебував на підвищеному рівні. У 2022 році показник фактично втратив аналітичну

значущість у зв'язку з від'ємним фінансовим результатом, що підтверджує кризовий стан підприємства у цей період. Водночас у 2023 році коефіцієнт зріс до 2,47, що свідчило про часткове відновлення здатності до обслуговування боргу, проте рівень усе ще залишався нижчим за безпечний. Найбільш позитивна динаміка спостерігалася у 2024 році, коли коефіцієнт покриття відсотків досяг значення 9,46, істотно перевищивши норматив. Це означає, що підприємство у 2024 році отримало достатній обсяг операційного прибутку для повного та безпечного обслуговування процентних платежів, що є прямим наслідком різкого зростання прибутковості діяльності.

Проаналізувавши, слід відзначити наявність фінансового парадоксу у діяльності ТОВ «Укрелектроапарат» у 2024 році. З одного боку, підприємство демонструє надзвичайно високу здатність до обслуговування боргу, що підтверджується рекордним значенням коефіцієнта покриття відсотків. З іншого боку, структура капіталу характеризується критично низьким рівнем автономії та надмірним фінансовим левериджем, що свідчить про втрату фінансової стійкості та суттєве зростання залежності від позикових коштів. Така ситуація створює серйозні загрози для стабільності підприємства у довгостроковій перспективі, навіть за умов збереження високої операційної рентабельності.

Зростання обсягів залучених фінансових ресурсів саме по собі не є негативним явищем, якщо використання позикового капіталу забезпечує підвищення результативності діяльності підприємства та створює додану вартість, достатню для покриття витрат на його обслуговування. У цьому контексті ключового значення набуває аналіз ефективності використання залучених фінансових ресурсів, який дозволяє оцінити економічну доцільність обраної боргової стратегії та її вплив на фінансові результати підприємства.

Для ТОВ «Укрелектроапарат», з огляду на стрімке зростання позикового капіталу та високий рівень фінансового левереджу, оцінка ефективності використання залучених коштів є необхідною передумовою формування збалансованої фінансової політики та забезпечення довгострокової фінансової стійкості.

Таблиця 2.5. Розрахунок ефективності використання залучених ресурсів (ЕФЛ) за 2020–2024 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023	2024
1. Прибуток до оподаткування та відсотків (ЕВІТ), тис. грн.	4217	5815	(39246)	16399	77554
2. Середньорічна вартість активів, тис. грн.	206 799*	239 845	244 719	233 961	338134
3. Економічна рентабельність активів (ROA), % (п.1/п.2)	2,04%	2,42%	- 16,04%	7,01%	22,94%
4. Фінансові витрати (відсотки), тис. грн.	3857	4 889	6 977	6 633	8 198
5. Середній обсяг позикового капіталу, тис. грн.	68733*	99607	130421	142892	217 922
6. Середня розрахункова ставка відсотка (r), % (п.4/п.5)	5,61%	4,91%	5,35%	4,64%	3,76%
7. Диференціал левериджу (ROA - r), %	-3,57%	- 2,49%	- 21,39%	+2,37%	+19,18%
8. Плече фінансового левериджу (ПК/ВК)	0,48	0,92	1,51	1,62	1,94
9. Ефект фінансового левериджу (ЕФЛ), %	-1,41%	- 1,88%	- 26,49%	+3,15%	+30,51%

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Дані таблиці 2.5 відображають результати розрахунку ефекту фінансового левериджу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 роках та дозволяють оцінити доцільність використання позикового капіталу з позиції його впливу на рентабельність власного капіталу.

У 2020–2021 роках підприємство характеризувалося позитивною економічною рентабельністю активів (ROA) на рівні 2,04% та 2,42% відповідно. Водночас середня розрахункова ставка відсотка за позиковими коштами перевищувала ROA (5,61% у 2020 році та 4,91% у 2021 році), що зумовило від’ємне значення диференціалу фінансового левериджу (–3,57% та –2,49%). За таких умов використання позикового капіталу не створювало додаткової вигоди для власників підприємства, що підтверджується від’ємним ефектом фінансового левериджу на рівні –1,41% та –1,88% відповідно.

У 2022 році ситуація істотно погіршилася. Від'ємне значення прибутку до оподаткування та відсотків призвело до формування негативної економічної рентабельності активів ($-16,04\%$), що, за наявності відносно високої вартості позикового капіталу ($5,35\%$), зумовило різке зниження диференціалу фінансового левереджу до $-21,39\%$. За умов зростання плеча фінансового левереджу до 1,51 це спричинило значний негативний ефект фінансового левереджу ($-26,49\%$), що свідчить про вкрай неефективне використання залучених фінансових ресурсів у цьому році.

Починаючи з 2023 року, спостерігається якісна зміна тенденцій. Економічна рентабельність активів зросла до $7,01\%$, перевищивши середню ставку відсотка за позиковими коштами ($4,64\%$). У результаті диференціал фінансового левереджу набув додатного значення ($+2,37\%$), а ефект фінансового левереджу став позитивним і склав $+3,15\%$. Це означає, що залучений капітал у 2023 році вже сприяв зростанню рентабельності власного капіталу.

У 2024 році ефективність використання позикових ресурсів досягла максимального рівня за весь досліджуваний період. Економічна рентабельність активів зросла до $22,94\%$, тоді як середня ставка відсотка знизилася до $3,76\%$, що забезпечило високий позитивний диференціал фінансового левереджу ($+19,18\%$). За умов подальшого зростання плеча фінансового левереджу до 1,94 це призвело до формування значного позитивного ефекту фінансового левереджу на рівні $+30,51\%$, що свідчить про надзвичайно високу віддачу від використання залучених фінансових ресурсів.

Результати аналізу ефекту фінансового левереджу ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 роки свідчать про суттєву зміну ефективності використання залучених фінансових ресурсів. У 2020–2022 роках позиковий капітал використовувався неефективно, оскільки його вартість перевищувала економічну рентабельність активів, що призводило до зниження рентабельності власного капіталу та посилення фінансових ризиків.

Натомість у 2023–2024 роках підприємство змогло забезпечити таке зростання прибутковості активів, яке не лише компенсувало витрати на обслуговування боргу, а й сформувало значний позитивний ефект фінансового левереджу. Особливо сприятливою є ситуація у 2024 році, коли залучені фінансові ресурси стали потужним чинником підвищення фінансової результативності.

Водночас досягнутий позитивний ефект супроводжується зростанням плеча фінансового левереджу, що означає підвищення залежності підприємства від позикового капіталу. Це потребує зваженої фінансової політики в майбутньому, спрямованої на підтримання балансу між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємства. У зв'язку з цим актуалізується потреба в розробленні комплексу практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію структури капіталу, зниження боргового навантаження, підвищення стабільності джерел фінансування та забезпечення сталого фінансового розвитку ТОВ «Укрелектроапарат», що й становить предмет подальшого розгляду у третьому розділі роботи.

Упродовж 2020–2024 років фінансова політика ТОВ «Укрелектроапарат» характеризувалася активним використанням зовнішніх джерел фінансування, що зумовило як позитивні ефекти у вигляді розширення господарської діяльності, так і накопичення системних ризиків, пов'язаних із борговим навантаженням та структурними диспропорціями капіталу.

Однією з базових характеристик якості управління залученими фінансовими ресурсами є співвідношення коротко- та довгострокових зобов'язань. Рациональна структура позикового капіталу передбачає відповідність строків залучення фінансових ресурсів строкам їх використання, насамперед у частині фінансування оборотних і необоротних активів [1].

Результати аналізу, представлені у підрозділі 2.2, свідчать, що у 2020–2024 роках у структурі залученого капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» домінували

поточні зобов'язання. Така ситуація означає, що підприємство значною мірою фінансує як оборотні, так і частково необоротні активи за рахунок короткострокових джерел, що є фінансово ризикованим підходом.

Для систематизації виявлених структурних диспропорцій узагальнимо характеристику позикового капіталу за роками (табл. 2.5).

Таблиця 2.6. Структурна характеристика позикового капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 рр.

Рік	Частка довгострокових зобов'язань	Частка поточних зобов'язань	Структурна оцінка
2020	Низька	Висока	Перевага короткострокового фінансування
2021	Низька	Висока	Посилення поточних зобов'язань
2022	Помірна	Висока	Часткове структурування боргу
2023	Низька	Дуже висока	Підвищення ризику ліквідності
2024	Низька	Критично висока	Структурний дисбаланс

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

У фінансово-економічній літературі зазначається, що надмірна концентрація короткострокових зобов'язань розглядається як ознака агресивної фінансової стратегії, яка підвищує ризик касових розривів і втрати платоспроможності у разі зниження обсягів реалізації або затримки надходження коштів від контрагентів [4].

Виявлена тенденція підтверджує положення фінансової теорії про те, що надмірна частка короткострокових зобов'язань є чинником зростання фінансового ризику, особливо в умовах нестабільного ринку та обмеженого доступу до кредитних ресурсів [21].

Наступним важливим аспектом є оцінка фінансової автономії підприємства, яка характеризує ступінь його незалежності від зовнішніх кредиторів. Згідно з науковими підходами, зниження частки власного капіталу у структурі джерел фінансування розглядається як негативна тенденція, що

зменшує фінансову гнучкість підприємства та підвищує ймовірність фінансових труднощів [18].

Упродовж 2020–2024 років коефіцієнт автономії ТОВ «Укрелектроапарат» мав чітко виражену тенденцію до зниження. Це означає, що зростання активів підприємства відбувалося переважно за рахунок залучених ресурсів, а не власного капіталу.

Для узагальнення динаміки фінансової автономії та пов'язаних із нею ризиків розглянемо табл. 2.7.

Таблиця 2.7. Оцінка ризиків фінансової автономії ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024

Рік	Коефіцієнт автономії	Відхилення від нормативу	Аналітична інтерпретація
2020	Відповідає нормативу	Відсутнє	Фінансова незалежність збережена
2021	Наближений до граничного	Незначне	Початок зростання залежності
2022	Нижче нормативу	Суттєве	Формування фінансового ризику
2023	Значно нижче нормативу	Критичне	Втрата автономії
2024	Критично низький	Максимальне	Загроза фінансовій стійкості

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Отримані результати узгоджуються з висновками дослідників, які вказують, що тривале зниження коефіцієнта автономії негативно впливає на кредитний рейтинг підприємства та обмежує його інвестиційні можливості [5].

Окремої уваги потребує аналіз фінансового левереджу, який відображає ефект використання позикового капіталу та ступінь фінансового ризику. Зростання співвідношення позикового та власного капіталу означає підвищення потенційної дохідності власного капіталу, але водночас супроводжується зростанням ризику неплатоспроможності [16].

У 2020–2024 роках ТОВ «Укрелектроапарат» характеризувалося істотним зростанням фінансового левереджу, що свідчить про поступове посилення боргового навантаження. Зведемо результати аналізу у табл. 2.8.

Таблиця 2.8. Динаміка фінансового левереджу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 рр.

Рік	Співвідношення ПК/ВК	Динаміка	Аналітична оцінка
2020	Низьке	Стабільне	Фінансова рівновага
2021	Помірне	Зростання	Збільшення ризику
2022	Високе	Різке зростання	Високий фінансовий ризик
2023	Високе	Нестабільне	Посилення боргового навантаження
2024	Критичне	Максимальне	Загроза фінансовій стабільності

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Важливим узагальнюючим аспектом є оцінка економічної доцільності використання позикового капіталу, яка визначається співвідношенням між економічною рентабельністю активів та вартістю залучених ресурсів. Якщо диференціал фінансового левереджу має від’ємне значення, використання боргу знижує рентабельність власного капіталу [17].

Аналіз динаміки фінансового левереджу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 рр. свідчить про суттєву трансформацію моделі фінансування підприємства в бік посилення боргової залежності. Зміна співвідношення позикового та власного капіталу має чітко виражений висхідний характер, що відображає поступовий перехід від фінансово збалансованої структури капіталу до критичного рівня боргового навантаження.

У 2020 році низьке значення співвідношення ПК/ВК свідчило про домінування власного капіталу у фінансуванні активів підприємства. Така структура забезпечувала фінансову рівновагу, високу автономію та мінімальний рівень фінансового ризику. За цих умов підприємство мало значний запас фінансової стійкості, було менш чутливим до змін кон’юнктури кредитного ринку та коливань процентних ставок.

У 2021 році спостерігається перехід до помірного рівня фінансового левереджу, що супроводжувався його зростанням. Це свідчить про активізацію залучення позикових коштів з метою фінансування поточної діяльності та, ймовірно, покриття зростаючих потреб в оборотному капіталі. Хоча рівень боргового навантаження ще не перевищував гранично допустимих значень, уже на цьому етапі відбулося підвищення фінансового ризику, оскільки зросла залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та регулярності грошових потоків для обслуговування зобов'язань.

Найбільш негативна динаміка проявилася у 2022 році, коли співвідношення ПК/ВК досягло високого рівня та характеризувалося різким зростанням. Це означає, що темпи залучення позикового капіталу значно перевищували приріст власного капіталу, а отже фінансовий левередж почав формувати істотний ризик для платоспроможності підприємства. Високий рівень левереджу в поєднанні з погіршенням фінансових результатів у 2022 році (від'ємний ЕВІТ) суттєво підвищив імовірність фінансової дестабілізації, оскільки підприємство було змушене обслуговувати борг за умов недостатньої прибутковості операційної діяльності.

У 2023 році високий рівень фінансового левереджу зберігся, проте його динаміка набула нестабільного характеру. Це свідчить про відсутність чітко сформованої політики управління структурою капіталу та ситуативний характер фінансових рішень. Посилення боргового навантаження за умов поступового відновлення прибутковості дозволило тимчасово компенсувати зростання фінансових витрат, однак не усунуло системного ризику, пов'язаного з високою залежністю від позикових ресурсів.

У 2024 році фінансовий левередж досяг критичного рівня, що означає максимальну за весь досліджуваний період залежність підприємства від позикового капіталу. За таких умов навіть незначне погіршення зовнішнього середовища — зростання процентних ставок, скорочення попиту або затримка надходження грошових коштів — може призвести до порушення платоспроможності та втрати фінансової стабільності. Критичний рівень

левереджу свідчить про істотне зниження фінансової гнучкості підприємства та обмеження можливостей маневрування джерелами фінансування.

Узагальнюючи результати аналізу, слід зазначити, що динаміка фінансового левереджу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 роках відображає перехід від консервативної до агресивної моделі фінансування. Хоча така модель у сприятливих умовах може забезпечувати зростання рентабельності власного капіталу, у довгостроковій перспективі вона суттєво підвищує фінансові ризики та знижує рівень фінансової стійкості підприємства. Саме ця обставина формує ключову проблему управління залученими ресурсами, яка потребує подальшого науково обґрунтованого вирішення.

У 2020–2022 роках використання позикових коштів на підприємстві було економічно неефективним, тоді як у 2023–2024 роках спостерігалось покращення ситуації. Це підтверджується даними табл. 2.9.

Таблиця 2.9. Оцінка ефективності використання залученого капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» у 2020–2024 рр.

Рік	Диференціал ROA – г	Ефект фінансового левереджу	Аналітична оцінка
2020	Від’ємний	Негативний	Зниження ефективності
2021	Від’ємний	Негативний	Неоптимальна структура капіталу
2022	Критично від’ємний	Різко негативний	Фінансова дестабілізація
2023	Додатний	Помірно позитивний	Часткове відновлення ефективності
2024	Суттєво додатний	Позитивний	Ефективність з підвищеним ризиком

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

Дані таблиці 2.8 свідчать про суттєву зміну ефективності використання залученого капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» протягом 2020–2024 рр., що відображає вплив як внутрішніх управлінських рішень, так і зовнішніх макроекономічних чинників.

У 2020–2021 рр. диференціал ROA мав від’ємне значення, що означає, що рентабельність активів підприємства була нижчою за середню вартість залученого капіталу. За таких умов використання фінансового левереджу

формувало негативний ефект, оскільки позикові кошти не забезпечували приросту прибутковості, а навпаки — підвищували фінансове навантаження. Аналітична оцінка цього періоду характеризується як зниження ефективності та неефективна структура капіталу, що може свідчити про надмірну залежність підприємства від залучених ресурсів за умов низької віддачі активів.

У 2022 році ситуація істотно погіршилася: диференціал ROA набув критично від'ємного значення, а ефект фінансового левериджу визначено як різко негативний. Така динаміка вказує на фінансову дестабілізацію підприємства, що могла бути зумовлена різким зростанням витрат на обслуговування боргу, зниженням обсягів реалізації та загальним погіршенням фінансово-господарської діяльності в умовах воєнної та економічної нестабільності. У цей період залучений капітал фактично перестав виконувати функцію фінансового важеля зростання і став джерелом додаткових ризиків.

Починаючи з 2023 року, спостерігаються позитивні зрушення у використанні залученого капіталу. Диференціал ROA набуває додатного значення, що свідчить про перевищення рентабельності активів над вартістю позикових ресурсів. Відповідно, ефект фінансового левериджу стає помірно позитивним, а аналітична оцінка характеризує цей етап як часткове відновлення ефективності. Це вказує на стабілізацію фінансового стану підприємства та підвищення результативності використання позикових коштів.

У 2024 році тенденція до покращення посилюється: диференціал ROA є суттєво додатним, а ефект фінансового левериджу — позитивним. Така динаміка означає, що залучений капітал почав активно сприяти зростанню прибутковості власного капіталу, а структура фінансування стала більш збалансованою. Водночас аналітична оцінка «ефективність з підвищеним ризиком» свідчить про те, що, незважаючи на позитивний фінансовий результат, підприємство все ще зберігає певний рівень фінансової залежності від позикових ресурсів, що потребує постійного контролю рівня боргового навантаження.

Загалом результати аналізу дозволяють зробити висновок, що ефективність використання залученого капіталу ТОВ «Укрелектроапарат» у

2020–2022 рр. була низькою та супроводжувалася фінансовими ризиками, тоді як у 2023–2024 рр. підприємству вдалося досягти фінансової стабілізації та відновлення позитивного ефекту фінансового левериджу. Водночас подальше зростання ефективності потребує оптимізації структури капіталу та обмеження надмірного залучення позикових коштів з метою зниження фінансових ризиків.

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що у 2020–2024 роках управління залученими фінансовими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат» характеризувалося поєднанням позитивних результатів і суттєвих фінансових ризиків. Ключовими проблемами залишаються структурний дисбаланс залученого капіталу, зниження фінансової автономії, надмірний фінансовий левередж та нестабільна ефективність використання позикових коштів. Виявлені проблеми формують об'єктивні передумови для подальшого науково обґрунтованого вдосконалення фінансової політики підприємства, що логічно обґрунтовує перехід до наступного розділу магістерської роботи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «УКРЕЛЕКТРОАПАРАТ»

3.1. Оптимізація джерел фінансування шляхом залучення альтернативних фінансових інструментів

Результати аналізу, проведеного у другому розділі, свідчать про суттєве зростання ролі залучених фінансових ресурсів у формуванні капіталу ТОВ «Укрелектроапарат». У 2024 році коефіцієнт фінансового левериджу досяг критичного значення 1,94, а частка позикового капіталу у валюті балансу перевищила 66 %, що є ознакою втрати фінансової рівноваги. Водночас ефект фінансового левереджу у 2024 році став позитивним і досяг +30,51 %, що підтверджує високу поточну ефективність використання позикових коштів.

Таким чином, підприємство опинилося в умовах фінансового компромісу: з одного боку — висока прибутковість і здатність обслуговувати борг, з іншого — зниження автономії та зростання ризиків ліквідності. Це обумовлює необхідність не скорочення позикового фінансування загалом, а його структурної оптимізації та підвищення ролі власного капіталу. Необхідно підвищити фінансову незалежність «Укрелектроапарату», збільшивши питомий вагу власного капіталу. Згідно з теорією ієрархії джерел фінансування підприємство спочатку має використовувати власні кошти (реінвестований прибуток), далі – боргові, а в останню чергу – емісію нового капіталу. Конкретні кроки з цього напрямку можуть включати:

- реінвестувати значну частину чистого прибутку у розвиток (утримувати та збільшувати нерозподілений прибуток замість виплати дивідендів). Такий підхід відповідає пріоритету нерозподіленого прибутку над новими запозиченнями;
- залучати додаткові кошти у формі емісії акцій або інших інструментів власного капіталу (у випадку стратегічної необхідності великих інвестицій),

але лише після максимально можливого використання внутрішніх фінансових ресурсів.

– залучати додаткові кошти у формі емісії акцій або інших інструментів власного капіталу (у випадку стратегічної необхідності великих інвестицій), але лише після максимально можливого використання внутрішніх фінансових ресурсів.

– поступово доводити коефіцієнт автономії (співвідношення власних коштів до всього капіталу) до нормативних рівнів ($>0,5$). Це можна забезпечити або збільшенням власного капіталу, або зменшенням позикових зобов'язань.

Таким чином, оптимальна структура капіталу матиме вищу частку власних ресурсів, що знизить фінансові ризики та надасть підприємству гнучкість у часи криз. Зокрема, нормативні рекомендації вказують, що коефіцієнт автономії повинен бути не менше 0,50, тому «Укрелектроапарату» слід орієнтуватися на відновлення власного капіталу до цього рівня.

На основі аналізу фінансового стану підприємства у Розділі 2 виявлено високий ступінь фінансового левериджу ($K_{\text{ФЛ}}=1,94$) та критично низький рівень фінансової автономії ($K_{\text{А}}=0,34$). Для зниження фінансових ризиків і забезпечення стійкого розвитку необхідно вдосконалити структуру капіталу. Головна мета – забезпечити підприємство достатнім обсягом ресурсів, підвищивши частку власних коштів до нормативного рівня. Згідно з теорією ієрархії джерел фінансування, підприємство спочатку має використовувати власні кошти (реінвестований прибуток), і лише потім – залучати боргові ресурси. Можна порекомендувати підприємству повне реінвестування чистого прибутку, отриманого у 2024 році, на погашення частини боргових зобов'язань або поповнення оборотного капіталу без залучення нових кредитів.

Можна зробити прогностичний розрахунок впливу. Станом на кінець 2024 року власний капітал (ВК) становить 144 472 тис. грн, а валюта балансу — 424 894 тис. грн. Чистий прибуток за 2024 рік склав 69 778 тис. грн. Якщо прийняти рішення про невиплату дивідендів і спрямування 100% прибутку на збільшення власного

капіталу (або погашення боргів на цю суму), прогнозний коефіцієнт автономії ($K_A^{\text{прогн}}$) складе:

$$K_A^{\text{прогн}} = \frac{BK_{2024} + \text{Чистий прибуток}}{\text{Валюта балансу}} = \frac{144672 + 69778}{424894} = \frac{214250}{424894} \approx 0,504$$

Лише за рахунок капіталізації прибутку 2024 року ТОВ «Укрелектроапарат» здатне досягти нормативного значення коефіцієнта автономії. Це автоматично знизить коефіцієнт фінансового левериджу до безпечного рівня, що суттєво зменшить ризик банкрутства та підвищить інвестиційну привабливість.

Таблиця 3.1. Вплив реінвестування прибутку на фінансову стійкість ТОВ «Укрелектроапарат».

Показник	2024 (Факт)	2025 (Прогноз)	2026 (Прогноз)	2027 (Прогноз)
Чистий дохід (Виручка)	688 020	791 223	949 467	1 091 888
Собівартість реалізації	(569 643)	(648 803)	(769 068)	(873 510)
Валовий прибуток	118 377	142 420	180 399	218 378
Операційні витрати (Адм.+Збут+Інші)	(60 988)	(67 254)	(75 957)	(87 351)
ЕВІТ (Операційний прибуток)	76 758	75 166	104 442	131 027
Фінансові витрати	(7 402)	(6 500)	(5 500)	(5 000)
Прибуток до оподаткування	69 356	68 666	98 942	126 027
Податок на прибуток (18%)	(12 484)	(12 360)	(17 810)	(22 685)
Чистий прибуток	56 872	56 306	81 132	103 342
<i>Чиста рентабельність</i>	<i>8,3%</i>	<i>7,1%</i>	<i>8,5%</i>	<i>9,5%</i>

Джерело: розраховано автором на основі [3]

До 2027 року підприємство здатне перетнути позначку в 1 млрд грн річної виручки. Чистий прибуток подвоїться і перевищить 100 млн грн. Це стане можливим завдяки збереженню операційної ефективності при зростанні обсягів та зниженню боргового навантаження.

У сучасних умовах господарювання реінвестування прибутку є одним із ключових інструментів зміцнення фінансової стійкості підприємства, оскільки

дозволяє нарощувати власний капітал без залучення додаткових зовнішніх фінансових ресурсів. Застосування політики реінвестування сприяє зниженню фінансової залежності підприємства, підвищенню рівня його платоспроможності та створює передумови для стабільного довгострокового розвитку.

З метою оцінки впливу реінвестування прибутку на фінансову стійкість ТОВ «Укрелектроапарат» у таблиці 3.2 наведено фактичні та прогнозні показники структури активів і пасивів підприємства на 2024–2027 рр. Дослідження динаміки активів, власного капіталу та зобов'язань дає змогу визначити, якою мірою реінвестований прибуток впливає на зміцнення фінансової автономії підприємства та зміну співвідношення між власними і позиковими джерелами фінансування.

Таблиця 3.2. Вплив реінвестування прибутку на фінансову стійкість ТОВ «Укрелектроапарат».

Стаття	2024 (Факт)	2025 (Прогноз)	2026 (Прогноз)	2027 (Прогноз)
АКТИВИ	424 894	460 000	520 000	585 000
Необоротні активи	105 021	120 000	140 000	165 000
Оборотні активи	319 873	340 000	380 000	420 000
<i>в т.ч. Запаси</i>	191 501	195 000	208 000	215 000
ПАСИВИ	424 894	460 000	520 000	585 000
Власний капітал	144 472	189 517	254 423	337 097
<i>Приріст ВК (80% прибутку)</i>		+45 045	+64 906	+82 674
Зобов'язання	280 422	270 483	265 577	247 903

*Примітка. Складено автором на основі джерел [13]

До 2027 року власний капітал (337 млн грн) суттєво перевищить зобов'язання (247,9 млн грн). Це кардинальна зміна фінансового ландшафту підприємства, перехід від боргової залежності до моделі самофінансування.

Зростання активів супроводжується позитивними структурними змінами. Обсяг необоротних активів збільшується з 105 021 тис. грн у 2024 році до 165 000 тис. грн у 2027 році, що вказує на інвестиційну спрямованість реінвестованого

прибутку та оновлення виробничого потенціалу підприємства. Водночас обсяг оборотних активів зростає з 319 873 тис. грн до 420 000 тис. грн, що сприяє підвищенню ліквідності та забезпеченню безперервності операційної діяльності.

Важливим результатом реінвестування прибутку є суттєве нарощування власного капіталу підприємства. Так, його обсяг збільшується з 144 472 тис. грн у 2024 році до 337 097 тис. грн у 2027 році. Щорічний приріст власного капіталу за рахунок реінвестування 80 % прибутку становить відповідно +45 045 тис. грн у 2025 році, +64 906 тис. грн у 2026 році та +82 674 тис. грн у 2027 році, що свідчить про зростаючий ефект внутрішніх джерел фінансування.

Паралельно зі зростанням власного капіталу спостерігається скорочення зобов'язань підприємства: з 280 422 тис. грн у 2024 році до 247 903 тис. грн у 2027 році. Така тенденція вказує на поступове зменшення боргового навантаження та зниження фінансових ризиків, пов'язаних із використанням позикового капіталу.

Тому, капіталізація прибутку є найбільш ефективним та безризиковим заходом підвищення фінансової стійкості підприємства у короткостроковій перспективі.

У зв'язку з домінуванням короткострокових зобов'язань доцільно переглянути політику залучення позикових коштів: зменшити залежність від швидкого відновлення кредитів і поступово «перетягувати» частину боргу в довгострокову перспективу. Рекомендовані заходи включають:

- реструктуризацію поточних боргів, тобто вести переговори з банками-кредиторами про продовження строків погашення кредитів, зміну графіків виплат чи рефінансування під нижчу ставку. Це дозволить знизити навантаження на короткострокову ліквідність та полегшити управління грошовими потоками.
- вибір вигідних умов кредитування. Можна сформувати портфель позик з урахуванням принципу оптимальних форм кредиту (ставка, строк, забезпечення тощо). Політика управління позиковими фінансовими ресурсами має бути націлена на забезпечення необхідного обсягу коштів на максимально вигідних для підприємства умовах (ефективні форми

кредитування, пільгові ставки, гнучкі строки і методи погашення). Наприклад, потрібно моніторити ринок для вибору кредитів з найбільш привабливими відсотковими ставками та умовами обслуговування.

– диверсифікувати джерела фінансування, тобто не обмежуватися лише банківськими кредитами. Важливо використовувати різні інструменти: фінансовий лізинг (особливо для основних засобів, як-от сонячна електростанція), товарний кредит від постачальників, факторинг дебіторської заборгованості або форвардні договори. Такі інструменти часто пропонують більш гнучкі умови і частково знижують залежність від класичних позик. Наприклад, фінансовий лізинг основних засобів дозволяє розбити вартість обладнання на регулярні платежі з відстрочкою, що полегшує управління грошовими потоками.

– підприємству потрібно залучення державних програм та гарантій: скористатися державними ініціативами підтримки бізнесу. Зокрема, програма «Доступні кредити 5–7–9%» пропонує компенсацію частини відсотків за кредитами для МСБ. Для підприємства це означає можливість отримати позики під значно нижчі ефективні ставки. Наприклад, отримання кредиту з держкомпенсацією відсотків суттєво здешевлює його вартість. Також можна розглядати гарантії та кредитні лінії від міжнародних фінансових інституцій (ЄБРР, ЄІБ тощо) або випуск корпоративних облігацій, якщо з'явиться відповідний інвестиційний проєкт.

Послідовна реалізація цих заходів допоможе зменшити питому вагу дорогих короткострокових зобов'язань та сформувати більш рівномірну за строками структуру боргового портфеля. У підсумку вдасться знизити фінансовий тиск на підприємство в короткостроковій перспективі та зменшити ризики ліквідності.

Нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності становить 1,5. Наразі поточні активи (ОА) дорівнюють 292 958 тис. грн, а поточні зобов'язання (ПЗ) — 258 870 тис. грн.

Розрахуємо суму короткострокових боргів (X), яку необхідно перевести в довгострокові, щоб досягти $K_{ПЛ}=1,5$:

$$1,5 = \frac{292958}{258870 - X}$$

$$285870 - X = \frac{292958}{1,5}$$

$$258870 - X = 195305$$

$$X \approx 63565 \text{ тис. грн.}$$

Підприємству необхідно провести переговори з банками щодо реструктуризації короткострокової заборгованості в сумі орієнтовно 63,6 млн грн у довгострокові кредити. Це дозволить миттєво підвищити коефіцієнт покриття до нормативного рівня 1,5, знявши напругу з платіжного календаря.

Аналіз структури позикового капіталу показав домінування короткострокових зобов'язань, що створює високий ризик касових розривів та втрати платоспроможності [6]. Нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності становить 1,5 [3].

Станом на кінець 2024 року:

- оборотні активи — 292 958 тис. грн;
- поточні зобов'язання — 258 870 тис. грн;
- фактичний коефіцієнт поточної ліквідності — 1,13.

Для досягнення нормативного рівня $K_{ПЛ} = 1,5$ необхідно реструктуризувати частину короткострокових зобов'язань у сумі:

Таблиця 3.3. Прогнозний вплив реструктуризації боргу на ліквідність.

Показник	До реструктуризації	Після реструктуризації
Поточні зобов'язання, тис. грн	258 870	195 305
Оборотні активи, тис. грн	292 958	292 958
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,13	1,50
Ризик ліквідності	Високий	Помірний

Джерело: розраховано автором на основі [5–10]

Дані таблиці 3.4 свідчать, що реструктуризація частини короткострокових зобов'язань ТОВ «Укрелектроапарат» у довгострокові є дієвим інструментом зниження ризику ліквідності та стабілізації фінансових потоків підприємства. Зменшення обсягу поточних зобов'язань з 258 870 тис. грн до 195 305 тис. грн, за незмінного рівня оборотних активів (292 958 тис. грн), дозволяє підвищити коефіцієнт поточної ліквідності з 1,13 до нормативного значення 1,50.

До проведення реструктуризації фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності перебувало нижче рекомендованого рівня, що свідчило про обмежену здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів та підвищений ризик виникнення касових розривів [5]. За таких умов будь-які зовнішні шоки, зокрема затримка платежів від контрагентів або зростання витрат на обслуговування боргу, могли призвести до втрати платоспроможності.

Після реалізації заходу реструктуризації підприємство досягає фінансово безпечного рівня ліквідності, що відповідає загальноприйнятим нормативам фінансового аналізу [6; 8]. Перехід ризику ліквідності з високого до помірною означає, що ТОВ «Укрелектроапарат» отримує часовий резерв для виконання зобов'язань без необхідності екстреного залучення дорогих короткострокових кредитів або реалізації активів за заниженими цінами.

Крім того, реструктуризація боргу позитивно впливає на якість структури капіталу підприємства, оскільки зменшує частку короткострокових зобов'язань у загальному обсязі позикових коштів. У фінансово-економічній літературі зазначається, що домінування короткострокових зобов'язань є одним із ключових чинників фінансової нестабільності підприємств реального сектору економіки [7]. Таким чином, запропонований захід сприяє не лише підвищенню ліквідності, а й загальному зміцненню фінансової стійкості.

Підвищення фінансової стійкості підприємства потребує не фрагментарних управлінських рішень, а системного підходу, що передбачає узгоджене застосування взаємодоповнювальних фінансових заходів у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі. У сучасній фінансово-економічній теорії доведено,

що стабілізація фінансового стану підприємства можлива лише за умови одночасного впливу на ключові елементи фінансового механізму: структуру капіталу, ліквідність, рівень ризику та фінансову дисципліну [15].

Валютний ризик є характерним для підприємств, що здійснюють закупівлю імпортованих матеріалів та обладнання. Його мінімізація можлива шляхом залучення фінансування в національній валюті, обмеження валютної складової в структурі боргу, а також застосування принципу природного хеджування, тобто узгодження валютної структури доходів і витрат [4].

Важливу роль у зниженні фінансових ризиків відіграють аванси одержані, які фактично є безвідсотковим джерелом фінансування та сприяють зниженню середньозваженої вартості капіталу. Однак їх використання в межах державних закупівель суттєво обмежується чинним законодавством. Зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України №1070 встановлює граничні строки та умови попередньої оплати за бюджетні кошти, що обмежує фінансову гнучкість підприємств-виконавців [6]. У зв'язку з цим ТОВ «Укрелектроапарат» доцільно поєднувати аванси з іншими інструментами фінансування та ретельно планувати платіжний календар.

Фінансові ризики, що виникають у процесі залучення коштів, мають комплексний характер і зумовлюються як внутрішніми особливостями фінансової політики підприємства, так і зовнішніми макроекономічними та регуляторними чинниками. Для ТОВ «Укрелектроапарат», як показали результати аналізу в розділі 2, характерними є висока залежність від залучених ресурсів, переважання короткострокових зобов'язань у структурі капіталу, а також зниження рівня фінансової автономії. Такі тенденції об'єктивно підвищують чутливість підприємства до процентних, кредитних і ліквідних ризиків, що може негативно позначитися на стабільності його грошових потоків та інвестиційній привабливості.

З урахуванням фінансового стану ТОВ «Укрелектроапарат», специфіки його діяльності та умов залучення коштів, доцільно виділити низку ключових інструментів мінімізації фінансових ризиків, які мають практичну застосовність

і можуть бути інтегровані в систему фінансового управління підприємства. Узагальнену характеристику таких інструментів наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4. Інструменти мінімізації фінансових ризиків при залученні коштів.

Інструмент	Характеристика	Очікуваний результат
Фіксовані процентні ставки	Стабілізація вартості боргу	Зниження процентного ризику
Пролонгація та реструктуризація	Подовження строків погашення	Зменшення ризику ліквідності
ERP-системи	Прогнозування грошових потоків	Підвищення фінансової керованості
Аванси одержані	Безвідсоткове фінансування	Зниження WACC
Диверсифікація джерел	Зменшення залежності від кредиторів	Підвищення фінансової стійкості

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 4; 7]

Запропоновані в таблиці 3.4 інструменти відображають основні напрями зниження фінансових ризиків, актуальних для ТОВ «Укрелектроапарат», та мають різну економічну природу й механізм впливу на фінансовий стан підприємства.

Застосування фіксованих процентних ставок є одним із базових інструментів управління процентним ризиком. За умов нестабільної грошово-кредитної політики та високої волатильності ринкових ставок фіксація вартості боргового капіталу дозволяє стабілізувати фінансові витрати та підвищити прогнозованість грошових потоків. Як зазначається у працях з фінансового менеджменту, зниження процентного ризику безпосередньо впливає на збереження операційної рентабельності підприємства та зменшення ймовірності фінансових ускладнень [1].

Пролонгація та реструктуризація боргових зобов'язань спрямовані насамперед на зниження ризику ліквідності. Для ТОВ «Укрелектроапарат» цей інструмент є особливо актуальним з огляду на значну частку короткострокових зобов'язань у структурі залученого капіталу. Подовження строків погашення боргу дозволяє узгодити графік платежів із реальними можливостями генерування грошових потоків, зменшити касові розриви та уникнути загрози втрати платоспроможності [5].

Використання ERP-систем як інструменту фінансового управління має опосередкований, але системний вплив на мінімізацію фінансових ризиків. Завдяки автоматизації обліку, планування та контролю грошових потоків ERP-рішення дозволяють своєчасно ідентифікувати потенційні ризики ліквідності, перевищення боргового навантаження або порушення платіжної дисципліни. У наукових і практичних дослідженнях підкреслюється, що впровадження цифрових фінансових систем підвищує керованість фінансових процесів і знижує ймовірність прийняття неефективних управлінських рішень [28].

Аванси одержані розглядаються як специфічний інструмент безвідсоткового фінансування, що дозволяє частково замінити позикові ресурси та знизити середньозважену вартість капіталу (WACC). Для підприємства це означає зменшення фінансових витрат та зниження загального рівня ризику. Водночас застосування цього інструменту обмежується нормативно-правовими вимогами, зокрема положеннями постанови Кабінету Міністрів України №1070, що потребує ретельного фінансового планування [36].

Диверсифікація джерел фінансування спрямована на зменшення залежності підприємства від окремих кредиторів або фінансових інструментів. Такий підхід дозволяє підвищити фінансову стійкість підприємства та знизити системний ризик, пов'язаний із можливим погіршенням умов кредитування або обмеженням доступу до окремих джерел залучених коштів. У науковій літературі диверсифікація фінансування розглядається як один із ключових принципів забезпечення фінансової безпеки підприємства [9].

Запропоновані рекомендації базуються на комплексному підході до управління фінансовими ризиками, який передбачає поєднання структурної оптимізації боргових зобов'язань, контролю вартості залученого капіталу, використання безвідсоткових джерел фінансування та впровадження сучасних цифрових інструментів фінансового управління. Обґрунтовано доцільність застосування фіксованих процентних ставок, пролонгації та реструктуризації боргу як ефективних механізмів зниження процентного ризику та ризику ліквідності.

З огляду на результати діагностики фінансового стану ТОВ «Укрелектроапарат» та обґрунтовані у попередніх підпунктах напрями вдосконалення управління залученими фінансовими ресурсами, доцільним є формування комплексної системи заходів, згрупованих за часовим горизонтом реалізації та очікуваним економічним ефектом. Варто наголосити, що запропоновані рекомендації не є розрізненими діями, а формують єдиний механізм фінансового оздоровлення. Їхня послідовна реалізація дозволить досягти синергетичного ефекту, коли стабілізація ліквідності у короткостроковому періоді створює фундамент для стратегічного зниження ризиків у майбутньому. Для зручності прийняття управлінських рішень розроблений комплекс заходів систематизовано за часовим горизонтом та очікуваним впливом на ключові фінансові показники. Узагальнення таких заходів наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5. Заходи вдосконалення управління залученими ресурсами.

Захід	Горизонт	Основний ефект	Показник
Капіталізація прибутку	Короткий	Зростання автономії	КА ↑ до 0,50
Реструктуризація боргу	Короткий	Покращення ліквідності	КПЛ ↑ до 1,5
Диверсифікація фінансування	Середній	Зниження ризиків	ПК/ВК ↓
Формування ліквідного резерву	Середній	Платоспроможність	КАЛ ↑
Бюджетування та контроль	Довгий	Фінансова дисципліна	Стабільність

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 4; 6]

Дані таблиці 3.5 свідчать, що реструктуризація частини короткострокових зобов'язань ТОВ «Укрелектроапарат» у довгострокові є дієвим інструментом зниження ризику ліквідності та стабілізації фінансових потоків підприємства. Зменшення обсягу поточних зобов'язань з 258 870 тис. грн до 195 305 тис. грн, за незмінного рівня оборотних активів (292 958 тис. грн), дозволяє підвищити коефіцієнт поточної ліквідності з 1,13 до нормативного значення 1,50.

Представлений у таблиці 3.5 комплекс заходів відображає поетапну модель підвищення фінансової стійкості ТОВ «Укрелектроапарат», що враховує як поточний фінансовий стан підприємства, так і стратегічні цілі його розвитку.

Короткострокові заходи спрямовані на оперативне усунення найбільш критичних фінансових дисбалансів, насамперед недостатнього рівня автономії та ліквідності.

Зокрема, капіталізація чистого прибутку є базовим інструментом зміцнення власного капіталу, що дозволяє підвищити коефіцієнт автономії до нормативного рівня 0,50 без залучення зовнішніх джерел фінансування. Це сприяє зниженню залежності підприємства від кредиторів та підвищенню його фінансової незалежності [4]. Паралельно реструктуризація боргових зобов'язань забезпечує зростання коефіцієнта поточної ліквідності до 1,5, що істотно зменшує ризик втрати платоспроможності у короткостроковому періоді [6].

Середньострокові заходи, зокрема диверсифікація джерел фінансування та формування ліквідного резерву, мають превентивний характер і спрямовані на зниження фінансових ризиків у майбутньому. Використання альтернативних джерел фінансування дозволяє оптимізувати співвідношення позикового і власного капіталу, зменшуючи негативні наслідки фінансового левереджу в умовах нестабільного ринкового середовища [1]. Формування ліквідного резерву, у свою чергу, підвищує абсолютну ліквідність підприємства та забезпечує фінансову гнучкість у разі виникнення непередбачуваних витрат.

Довгострокові заходи, представлені бюджетуванням і фінансовим контролем, виконують стабілізаційну та регулятивну функції. Запровадження системи бюджетування дозволяє підвищити прозорість фінансових потоків, посилити фінансову дисципліну та забезпечити контроль за ефективністю використання залучених фінансових ресурсів. У наукових дослідженнях зазначається, що саме інституціоналізація фінансового контролю є ключовим чинником підтримання фінансової стійкості підприємств у довгостроковій перспективі [4; 6].

Отже, систематизація заходів, наведена в таблиці 3.5, демонструє, що підвищення фінансової стійкості ТОВ «Укрелектроапарат» можливе лише за умови послідовної реалізації взаємопов'язаних управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію структури капіталу, підвищення ліквідності та зниження фінансових ризиків. Запропонований комплекс створює методологічну

основу для подальшої кількісної оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами, що буде здійснено у наступному підрозділі.

До проведення реструктуризації фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності перебувало нижче рекомендованого рівня, що свідчило про обмежену здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів та підвищений ризик виникнення касових розривів [5]. За таких умов будь-які зовнішні шоки, зокрема затримка платежів від контрагентів або зростання витрат на обслуговування боргу, могли призвести до втрати платоспроможності.

Після реалізації заходу реструктуризації підприємство досягає фінансово безпечного рівня ліквідності, що відповідає загальноприйнятим нормативам фінансового аналізу [6; 8]. Перехід ризику ліквідності з високого до помірною означає, що ТОВ «Укрелектроапарат» отримує часовий резерв для виконання зобов'язань без необхідності екстреного залучення дорогих короткострокових кредитів або реалізації активів за заниженими цінами.

Крім того, реструктуризація боргу позитивно впливає на якість структури капіталу підприємства, оскільки зменшує частку короткострокових зобов'язань у загальному обсязі позикових коштів. У фінансово-економічній літературі зазначається, що домінування короткострокових зобов'язань є одним із ключових чинників фінансової нестабільності підприємств реального сектору економіки [7]. Таким чином, запропонований захід сприяє не лише підвищенню ліквідності, а й загальному зміцненню фінансової стійкості.

Важливо підкреслити, що реструктуризація боргу не призводить до зростання загального боргового навантаження, а лише змінює часову структуру зобов'язань. Це дозволяє зберегти позитивний ефект фінансового левереджу, зафіксований у 2024 році, одночасно знижуючи ризики втрати платоспроможності [9; 10].

Отже, результати прогнозних розрахунків підтверджують доцільність використання реструктуризації боргових зобов'язань як одного з ключових

елементів комплексу заходів щодо підвищення фінансової стійкості ТОВ «Укрелектроапарат».

У випадку необхідності використання кредитів із плаваючими ставками доцільним є застосування інструментів процентного хеджування, зокрема процентних свопів або обмежувальних механізмів (interest rate cap), що широко використовуються у міжнародній практиці корпоративних фінансів [14].

Кредитний ризик, який для ТОВ «Укрелектроапарат» посилюється високою часткою короткострокових зобов'язань, доцільно мінімізувати шляхом оптимізації структури боргу. Зокрема, підприємству рекомендовано:

- поступово заміщати короткострокові кредити довгостроковими;
- узгоджувати строки погашення зобов'язань зі строками обороту активів;
- формувати резерв ліквідності для обслуговування боргових зобов'язань.

Реструктуризація та пролонгація боргу дозволяють зменшити навантаження на грошові потоки у короткостроковій перспективі та знизити ризик втрати платоспроможності [55].

ТОВ «Укрелектроапарат» станом на кінець 2024 року є прибутковим, швидкозростаючим підприємством, яке, однак, має ознаки фінансового перегріву: критично низький рівень власного капіталу (34%) та надмірне навантаження короткострокових боргів на фоні роздутих запасів. Виконання цих рекомендацій дозволить підприємству до 2027 року стати фінансово незалежним лідером галузі з виручкою понад 1 млрд грн та чистим прибутком понад 100 млн грн, готовим до викликів та можливостей післявоєнної відбудови України.

3.2. Розробка заходів з удосконалення управління залученими фінансовими ресурсами та прогноз результатів їх упровадження

У сучасних умовах розвитку національної економіки питання ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств набуває особливої актуальності. Посилення макроекономічної нестабільності, зростання вартості

кредитних ресурсів, обмежений доступ до довгострокового банківського фінансування, а також підвищені фінансові ризики значно ускладнюють процес формування оптимальної структури капіталу підприємств [1; 2]. За таких умов традиційні джерела фінансування, зокрема банківські кредити, не завжди можуть забезпечити стабільний розвиток суб'єктів господарювання без суттєвого зростання боргового навантаження.

Для ТОВ «Укрелектроапарат» фінансовий лізинг є доцільним інструментом фінансування модернізації виробничого обладнання, оскільки:

- підприємство має обмежені власні інвестиційні ресурси;
- спостерігається висока частка короткострокових зобов'язань
- існує потреба у збереженні ліквідності для забезпечення операційної діяльності.

Факторинг широко використовується для покращення ліквідності підприємств та скорочення фінансового циклу. Застосування факторингових операцій дозволяє підприємству отримувати більшу частину виручки одразу після відвантаження продукції, що особливо актуально за умов зростання дебіторської заборгованості [8]. Для ТОВ «Укрелектроапарат» факторинг може забезпечити:

- зменшення касових розривів;
- зниження ризику неплатежів;
- підвищення платоспроможності у короткостроковій перспективі.

Для обґрунтування вибору оптимальних джерел фінансування доцільно здійснити їх порівняльну оцінку (табл. 3.6).

По-перше, фінансовий лізинг характеризується високою інвестиційною придатністю, оскільки дозволяє оновлювати та модернізувати основні засоби без значних одноразових капіталовкладень. Його ключовими перевагами є збереження ліквідності підприємства та можливість поступового фінансування технологічного оновлення. Водночас формування боргових зобов'язань і обмежена гнучкість у зміні активів можуть стримувати застосування цього

інструменту. Загалом фінансовий лізинг є ефективним для капіталомісткого виробництва та довгострокових інвестиційних програм.

Таблиця 3.6. Порівняльна характеристика альтернативних джерел фінансування для ТОВ «Укрелектроапарат»

Інструмент фінансування	Переваги	Недоліки	Придатність для інвестицій	Примітки
Фінансовий лізинг	Дає змогу придбати обладнання без великих початкових витрат; зберігає ліквідність; сприяє модернізації виробництва	Створює боргові зобов'язання; обмежена гнучкість у зміні активів	Висока — підходить для довгострокових інвестицій у основні засоби	Ефективний для оновлення технологій при високій матеріаломісткості виробництва
Факторинг	Швидке отримання оборотних коштів; знижує ризик касових розривів	Висока вартість послуги; обмежена придатність для стратегічних інвестицій	Низька — переважно для поточних потреб	Особливо корисний при тривалих циклах реалізації продукції та великій дебіторській заборгованості
Гранти	Безповоротне фінансування; можливість покриття інноваційних проєктів; не створює боргового навантаження	Жорсткі вимоги до проєктів; конкуренція за кошти	Висока — спрямовані на інвестиційні та інноваційні проєкти	Оптимальний варіант для впровадження нових технологій та модернізації виробництва
Державні програми підтримки	Пільгові умови кредитування та лізингу; компенсація частини витрат; зниження фінансового ризику	Можливі бюрократичні обмеження; строки виконання умов програм	Висока — покривають як інвестиційні, так і поточні потреби	Доступ до дешевих ресурсів та фінансових інструментів, що підтримують платоспроможність

Джерело: розраховано автором на основі [5–10]

По-друге, факторинг орієнтований переважно на короткострокові потреби підприємства. Його головною перевагою є швидке залучення оборотних коштів

і зниження ризиків касових розривів, що особливо актуально при значних обсягах дебіторської заборгованості. Водночас висока вартість факторингових послуг та низька придатність для стратегічних інвестицій зумовлюють його допоміжний, а не базовий характер у фінансуванні розвитку.

По-третє, гранти є найбільш привабливим інструментом з позиції фінансового навантаження, оскільки не створюють боргових зобов'язань і можуть бути спрямовані на реалізацію інноваційних та інвестиційних проєктів. Їх висока інвестиційна придатність поєднується з істотними обмеженнями, зокрема жорсткими вимогами до проєктів і значною конкуренцією за кошти. Таким чином, грантове фінансування доцільно розглядати як додаткове джерело для технологічної модернізації.

По-четверте, державні програми підтримки поєднують інвестиційні та поточні переваги. Пільгові умови кредитування, компенсація частини витрат і зниження фінансових ризиків позитивно впливають на платоспроможність підприємства. Разом з тим бюрократичні обмеження та необхідність суворого дотримання умов програм можуть знижувати оперативність використання цих інструментів.

Узагальнюючи, слід зазначити, що жоден із розглянутих інструментів не є універсальним. Фінансовий лізинг і гранти мають найвищу придатність для довгострокових інвестицій і модернізації виробництва, факторинг доцільний для підтримки поточної ліквідності, тоді як державні програми підтримки можуть виконувати стабілізуючу та стимулюючу функцію. Отже, для ТОВ «Укрелектроапарат» найбільш ефективним є комбіноване використання кількох інструментів фінансування з урахуванням стратегічних і тактичних цілей розвитку підприємства.

В умовах безпрецедентних викликів, спричинених триваючою військовою агресією та трансформацією енергетичної інфраструктури України, машинобудівна галузь набуває стратегічного значення. ТОВ «Укрелектроапарат», як один із ключових виробників трансформаторного обладнання, опинилося в епіцентрі процесів відновлення енергосистеми. Аналіз

діяльності підприємства за 2024 рік свідчить про феноменальне зростання виручки на 68,8% , що підтверджує високий попит на продукцію. Однак, таке стрімке зростання супроводжується загостренням проблем управління обіговим капіталом, зростанням дебіторської заборгованості та критичною залежністю від зовнішніх джерел фінансування.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю переходу від тактики «ситуативного реагування» до стратегії «стійкого розвитку» на горизонті 2026–2027 років. Враховуючи прогнози щодо зниження облікової ставки НБУ та поступового відновлення економіки, підприємство має унікальне вікно можливостей для оптимізації структури капіталу та підвищення інвестиційної привабливості. Метою роботи є розробка науково обґрунтованих заходів та кількісна оцінка їхнього впливу на майбутній фінансовий стан підприємства.

Якість фінансового прогнозування для окремого суб'єкта господарювання неможлива без розуміння макроекономічного ландшафту, в якому він функціонуватиме. Період 2026–2027 років розглядається провідними аналітиками як етап переходу від стабілізації до відновлювального зростання.

У 2026 році очікується прискорення зростання ВВП до 4,5% – 5,3%. Основним драйвером стане масштабна відбудова інфраструктури, що безпосередньо вплине на портфель замовлень ТОВ «Укрелектроапарат». Попит на трансформатори, комплектні підстанції та інше електротехнічне обладнання буде корелювати не з загальним ВВП, а з інвестиціями в капітальне будівництво, які, за прогнозами, зростатимуть випереджаючими темпами (до 10-15% щорічно). Для ТОВ «Укрелектроапарат» це означає необхідність нарощування виробничих потужностей вже у 2025 році, щоб задовольнити піковий попит у 2026–2027 роках. Галузеві аналітики очікують, що сектор енергетичного машинобудування зростатиме на 7-9% щорічно, випереджаючи загальноекономічні тренди.

Зростання чистого доходу на 68,8% значно випереджає темпи інфляції (яка у 2024 році складала близько 12-14%), що свідчить про реальне збільшення

обсягів виробництва та продажів. Валовий прибуток зріс у 3,2 рази. Рівень валової маржі підвищився з 9,0% у 2023 році до 17,2% у 2024 році. Це вказує на ефективне управління собівартістю або підвищення цін на продукцію на фоні дефіциту трансформаторів. Попри зростання доходу на 69%, адміністративні витрати зросли лише на 39%, а витрати на збут залишилися майже незмінними (+6%). Це дозволило отримати рекордний операційний прибуток (ЕВІТ) у розмірі 76,8 млн грн. Також спостерігається вибухове зростання фінансових витрат (у 13 разів), що свідчить про активне залучення платних кредитів для фінансування оборотного капіталу.

В умовах дефіциту обігових коштів та значного обсягу дебіторської заборгованості (77,8 млн грн), факторинг є ефективним інструментом прискорення оборотності коштів. Суть заходу: продаж частини дебіторської заборгованості надійних клієнтів (наприклад, обленерго, великих промислових споживачів) банківській установі (фактору) без права регресу або з ним. Пропонується передати на факторинг 40% поточної дебіторської заборгованості за товари (приблизно 15–20 млн грн). Середня ставка факторингу в Україні прогнозується на рівні 18–22% річних. Це дорожче за банківський кредит, але не вимагає застави. У цього заходу буде такий економічний ефект:

- Скорочення періоду обороту дебіторської заборгованості (DSO) з поточних ~40 днів до 20–25 днів.
- Миттєве отримання 15–18 млн грн "живих" коштів для покриття касових розривів або закупівлі сировини зі знижкою за передплату.
- Уникнення ризику інфляційного знецінення грошей, які "зависли" у дебіторів

Фінансовий лізинг і державні програми підтримки отримали однакову інтегральну оцінку — 3,8 бала. Вони характеризуються високою інвестиційною спрямованістю та помірним або низьким борговим навантаженням, що дозволяє використовувати їх як основні інструменти фінансування модернізації основних засобів без значного погіршення фінансової стійкості підприємства [31].

Факторинг, незважаючи на високий вплив на ліквідність (5 балів), має нижчу інтегральну оцінку (3,3 бала), що пояснюється його обмеженою придатністю для інвестиційних цілей. Водночас цей інструмент є доцільним для оперативного управління оборотними коштами, скорочення фінансового циклу та зменшення касових розривів, що є актуальним з огляду на значну частку дебіторської заборгованості у структурі активів ТОВ «Укрелектроапарат» [28].

Отримані результати безпосередньо корелюють із показниками фінансового стану підприємства, визначеними у другому розділі магістерської роботи, а саме:

- низьким коефіцієнтом автономії (0,34), що зумовлює необхідність мінімізації боргового навантаження;
- високим фінансовим левереджем (1,94), який обмежує можливості подальшого кредитування;
- позитивним, але ризикованим ефектом фінансового левериджу, що потребує обережного підходу до залучення нових позикових ресурсів [3; 4].

Саме тому найбільш доцільними для підприємства є джерела фінансування, які або не формують боргових зобов'язань, або створюють їх у помірному обсязі та мають чітке інвестиційне призначення.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що оптимізація управління залученими фінансовими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат» має ґрунтуватися на поєднанні декількох альтернативних джерел фінансування, зокрема грантового фінансування, фінансового лізингу, державних програм підтримки та факторингу як допоміжного інструменту управління ліквідністю. Такий підхід дозволить знизити залежність від короткострокових кредитів, покращити структуру капіталу, зменшити фінансові ризики та створити передумови для реалізації інвестиційних проєктів модернізації підприємства [30].

Грантове фінансування — це безповоротна фінансова підтримка, що надається підприємствам без обов'язку повернення та часто спрямована на

реалізацію конкретних проєктів або впровадження інновацій. У сучасних умовах для українських підприємств доступні кілька грантових ініціатив. Зокрема, «Грантовий конкурс із розвитку підприємництва в Україні» (за підтримки Посольства України в Королівстві Норвегії) передбачає фінансування перспективних виробничих проєктів у пріоритетних галузях (енергетика, інфраструктура, продовольча безпека) з бюджетом понад 30 млн норвезьких крон та терміном прийому заявок до кінця 2025 року; участь доступна підприємствам малого та середнього бізнесу, що відповідають вимогам галузі та регіону діяльності [28].

Іншим джерелом грантового фінансування для машинобудівного підприємства може стати участь у програмах Європейського Союзу та міжнародних фондів, що підтримують інновації, цифровізацію виробництва та енергетичну ефективність (наприклад, програма AIRISE зі стимулювання інноваційних рішень) — такі гранти можуть покривати частину витрат на впровадження інноваційних технологій [46].

Для ТОВ «Укрелектроапарат» грантове фінансування може стати ефективним механізмом часткової компенсації витрат на модернізацію виробництва, впровадження енергоефективних рішень або розробку нових технологій, без зобов'язань щодо повернення коштів, що суттєво знижує фінансове навантаження та ризики ліквідності.

Фінансовий лізинг — це форма залучення довгострокових інвестицій шляхом поетапної оплати і використання основних засобів без потреби одразу купувати їх у власність. Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9 %» надає підприємствам можливість отримати фінансування під знижену відсоткову ставку: у пріоритетних галузях — від 5 % до 7 % річних, у інших — до 9 % річних [46].

У рамках цієї програми підприємство може придбати обладнання, транспортні засоби чи інші основні засоби, сплачуючи частинами, що полегшує грошовий потік та зменшує потребу у значних початкових інвестиціях. Така форма фінансування особливо актуальна для ТОВ «Укрелектроапарат» у зв'язку

з високою матеріаломісткістю виробництва та необхідністю модернізації виробничого обладнання [46].

Державна підтримка суб'єктів господарювання в Україні реалізується через комплекс пільгових кредитних та фінансових інструментів, серед яких програми «Доступні кредити 5-7-9 %», «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9 %» та «Доступний факторинг» [46].

Програма «Доступний факторинг» передбачає фінансову підтримку підприємств, що постачають свої товари або послуги з відстроченням платежу: держава компенсує частину витрат за факторинговими операціями, що дозволяє підприємству отримати до 95 % дебіторської заборгованості в грошовій формі, але не більше ніж 150 млн гривень загального ліміту; при цьому базова ставка за факторингом може знижуватися до 13 % річних для учасників програми.

Для ТОВ «Укрелектроапарат» участь у державних програмах підтримки може забезпечити доступ до дешевих фінансових інструментів, часткову компенсацію витрат за позиками чи лізингом і поліпшення ліквідності, що особливо важливо під час реалізації довгострокових контрактів із тривалими термінами виконання.

Факторинг — це фінансування оборотного капіталу через передачу дебіторської заборгованості фінансовому інституту за матеріальну винагороду, що дає змогу підприємству швидко мобілізувати кошти, які очікувалися пізніше. У межах державної програми «Доступний факторинг» підприємство може:

- передати дебіторську заборгованість уповноваженому банку або фінансовій установі;
- отримати до 95 % вартості дебіторської заборгованості у вигляді поточного фінансування;
- скористатися державною компенсацією витрат, що робить цей інструмент дешевшим і доступнішим.

Для ТОВ «Укрелектроапарат» факторинг може бути особливо корисним при тривалих циклах реалізації продукції та наявності значної дебіторської

заборгованості, оскільки це дає змогу швидко отримати оборотні кошти та зменшити ризики касових розривів.

Використання грантового фінансування, державних програм, фінансового лізингу та факторингу може значно посилити фінансову стійкість ТОВ «Укрелектроапарат», знизити вартість капіталу та оптимізувати грошові потоки. Комбінація цих інструментів дозволяє зменшити залежність від дорогих позикових ресурсів і підвищити загальну ефективність фінансового управління.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження теоретичних та практичних аспектів управління залученими фінансовими ресурсами підприємства та розроблення науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління залученими фінансовими ресурсами ТОВ «Укрелектроапарат», встановлено:

1. Систематизовано економічну сутність та класифікацію залучених ресурсів підприємства. Визначено, що в сучасних умовах залучені ресурси трансформувалися з допоміжного інструменту покриття касових розривів у ключовий драйвер забезпечення безперервності операційного циклу капіталомістких виробництв. Це підтверджується тим, що аналіз наукових підходів (ресурсного, ризикологічного, антикризового) дозволив ідентифікувати залучений капітал не лише як джерело виникнення зобов'язань, а як інструмент фінансового левериджу, здатний генерувати додаткову вартість. У роботі удосконалено класифікацію ресурсів за критерієм «інвестиційної придатності» в умовах воєнних ризиків, що, на відміну від стандартних підходів, дозволяє розмежувати інструменти «виживання» (овердрафти, податкові розстрочки) та інструменти «розвитку» (проектне фінансування, лізинг), забезпечуючи більш точне фінансове планування.

2. Обґрунтовано теоретичні моделі оптимізації структури капіталу та межі їх застосування. Доведено, що для вітчизняних підприємств класичні моделі (Модільяні-Міллера, компромісна теорія) мають обмежену дію через високу вартість боргу та ризикове середовище. На підставі порівняльного аналізу встановлено, що оптимальною стратегією є не максимізація боргового навантаження задля податкового щита, а дотримання «золотого правила» фінансування та контроль ефекту фінансового левериджу. Визначено, що перевищення безпечного рівня залучення коштів нівелює ефект від зростання рентабельності власного капіталу через експоненційне зростання ризику банкрутства, що вимагає від менеджменту орієнтації на показник

середньозваженої вартості капіталу (WACC) як індикатор ефективності залучення ресурсів.

3. Проаналізовано динаміку, структуру та вартість джерел фінансування ТОВ «Укрелектроапарат». Виявлено перехід підприємства до агресивної моделі фінансування, що супроводжується кардинальною зміною фінансової архітектури та зростанням залежності від зовнішніх кредиторів. Це підтверджується даними фінансової звітності за 2020–2024 рр.: валюта балансу зросла у 2,02 раза (до 424,9 млн грн), при цьому зобов'язання збільшилися на 407,9% (до 280,4 млн грн), тоді як власний капітал зріс лише на 1,9%. Це призвело до критичного зниження коефіцієнта фінансової автономії з 0,68 (2020 р.) до 0,34 (2024 р.), що значно нижче нормативного значення 0,5. Структура джерел є розбалансованою: 92,3% позикового капіталу складають короткострокові поточні зобов'язання, що створює перманентний тиск на ліквідність.

4. Діагностовано ефективність використання залученого капіталу та ідентифіковано ризики. Встановлено, що попри високі ризики ліквідності, підприємство демонструє високу ефективність використання позикових коштів у посткризовий період. Доказом цього є розрахунок ефекту фінансового левериджу, який у 2024 році склав +30,51% завдяки зростанню економічної рентабельності активів (ROA) до 22,9% при середній вартості позикових коштів 3,76%. Однак ідентифіковано критичний ризик ліквідності: коефіцієнт поточної ліквідності становить 1,13 при нормативі 1,5, а частка авансів одержаних у структурі пасивів сягнула 42%, що робить фінансову стійкість залежною від ритмічності відвантаження продукції. Виявлено диспропорцію між термінами залучення коштів (короткі кредити) та термінами їх іммобілізації в запасах (які зросли вдвічі до 191,5 млн грн), що порушує принцип строкової узгодженості активів і пасивів.

5. Обґрунтовано доцільність оптимізації джерел фінансування шляхом залучення альтернативних інструментів. Доведено, що для зниження залежності від дорогих короткострокових банківських кредитів підприємству доцільно

диверсифікувати кредитний портфель. Розрахунки показали, що використання фінансового лізингу для оновлення виробничого обладнання дозволить знизити одномоментне навантаження на грошові потоки. Крім того, запропоновано впровадження факторингу як інструменту рефінансування дебіторської заборгованості, що, на відміну від овердрафту, дозволяє миттєво перетворити «заморожені» в розрахунках кошти на ліквідний ресурс без збільшення боргового навантаження на баланс.

6. Розроблено комплекс практичних заходів з удосконалення управління залученими ресурсами. На основі порівняльної оцінки альтернативних джерел фінансування встановлено, що найбільш ефективними інструментами для модернізації ТОВ «Укрелектроапарат» є фінансовий лізинг та участь у державних програмах підтримки (зокрема «Доступні кредити 5-7-9%» та «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%»). Обґрунтовано доцільність впровадження факторингу для рефінансування 40% поточної дебіторської заборгованості (близько 15–20 млн грн), що дозволить оперативно скоротити фінансовий цикл, знизити ризик касових розривів та вивільнити обігові кошти без збільшення кредитного навантаження на баланс. Також запропоновано використання грантового фінансування як безповоротного джерела для реалізації інноваційних проектів та енергоефективних рішень, що мінімізує фінансові ризики підприємства. Здійснений прогностичний аналіз свідчить, що комплексна реалізація запропонованих заходів дозволить підприємству перейти до моделі сталого розвитку та досягти у 2027 році чистого доходу на рівні понад 1 млрд грн і чистого прибутку понад 100 млн грн, забезпечивши фінансову незалежність та лідерські позиції у галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І. В., Ярошевич Н. Б., Чушак-Голобородько А. М. Управління фінансовими ресурсами підприємства : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 348 с.
2. Андреева Т. Є., Петренко О. М. Фінансова стійкість підприємств в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи забезпечення. *Економіка та держава*. 2023. № 5. С. 45–51.
3. Артюх О. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2022. 410 с.
4. Балановська Т. І., Гоголя О. П. Управління залученим капіталом підприємств: теоретичні аспекти та практичні рекомендації. *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 156–162.
5. Барановська В. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, 2022. 420 с.
6. Бланк І. О., Ситник Г. В. Управління фінансовою безпекою підприємства. Київ : КНТЕУ, 2021. 350 с.
7. Бондарчук М. К. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 10.01.2026).
8. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : ЦУЛ, 2021. 384 с.
9. Васильченко З. М., Васильченко І. І. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2023. 368 с.
10. Власова Н. О., Круглова О. А. Фінанси підприємств : навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2021. 294 с.
11. Водзянова О. В. Фінансова архітектура підприємства: сутність та підходи до формування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 12. С. 88–94.
12. Войнаренко М. П. Фінансова діагностика діяльності підприємств в умовах нестабільності. *Економічний часопис-XXI*. 2022. № 185. С. 45–52.

13. Річні звіти ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 рр. URL: <https://uea.com.ua/aktsioneram/>.
14. Глущенко О. В. Оптимізація структури капіталу підприємства як інструмент підвищення його вартості. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 112–118.
15. Головка Т. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2021. 415 с.
16. Гончаренко О. В. Управління фінансовими ризиками підприємства. Київ : Кондор, 2022. 288 с.
17. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 10.01.2026).
18. Гриньова В. М., Коюда В. О. Фінанси підприємств : підручник. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2021. 480 с.
19. Гудзь О. Є. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : НАУ, 2022. 350 с.
20. Даниленко А. І. Фінансова політика в умовах економічних трансформацій. *Фінанси України*. 2023. № 2. С. 7–18.
21. Декалюк О. В. Діагностика фінансового стану підприємства: методичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 43. С. 56–61.
22. Дем'яненко М. Я. Фінансове забезпечення розвитку підприємництва. *Економіка АПК*. 2023. № 4. С. 12–20.
23. Єпіфанов А. О., Сало І. В. Фінансова безпека підприємств і банків : монографія. Суми : Університетська книга, 2021. 315 с.
24. Зятковський І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 360 с.
25. Івахненко О. В. Управління оборотним капіталом підприємства: теорія і практика. Київ : КНЕУ, 2021. 312 с.
26. Коваленко В. В. Фінансові ризики підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 412 с.

27. Коваленко В. В., Ремньова Л. М. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Знання, 2021. 456 с.
28. Ковальчук Н. О. Аванси одержані як джерело фінансування діяльності підприємств машинобудування. *Молодий вчений*. 2024. № 1 (113). С. 122–126.
29. Кондратенко Н. О., Пасенко О. О. Управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах невизначеності. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 73. С. 98–104.
30. Костирко Р. О. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. *Фінанси України*. 2020. № 4. С. 87–96.
31. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : ЦУЛ, 2021. 520 с.
32. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник. Київ : Знання, 2022. 487 с.
33. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2021. 396 с.
34. Кучеренко В. Р., Квашніна О. В. Оцінка кредитоспроможності позичальника в системі фінансового менеджменту. *Економічний простір*. 2023. № 182. С. 95–101.
35. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. Київ : ЦУЛ, 2021. 472 с.
36. Марченко О. М. Грантове фінансування як інструмент підтримки бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 14.01.2026).
37. Методичні рекомендації щодо аналізу фінансового стану підприємств : наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 № 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0170201-06> (дата звернення: 15.01.2026).
38. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України

від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 15.01.2026).

39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99> (дата звернення: 15.01.2026).

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99> (дата звернення: 15.01.2026).

41. Онищенко В. О., Бондарєва Т. Г. Бюджетування діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Кондор, 2023. 310 с.

42. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 240 с.

43. Павловська О. В. Особливості управління кредиторською заборгованістю підприємств в умовах кризи. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2023. № 2. С. 56–62.

44. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2020. 571 с.

45. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.01.2026).

46. Позняк С. В. Механізм залучення фінансових ресурсів підприємствами реального сектору економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 14.01.2026).

47. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 10.01.2026).

48. Про затвердження Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва : Постанова Кабінету

Міністрів України від 24.01.2020 № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-п> (дата звернення: 14.01.2026).

49. Про затвердження Порядку попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закупаються за бюджетні кошти : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1070. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1070-2019-п> (дата звернення: 14.01.2026).

50. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17> (дата звернення: 12.01.2026).

51. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 10.01.2026).

52. Романенко О. Р. Фінанси : підручник. Київ : ЦУЛ, 2021. 312 с.

53. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства : підручник. Київ : Алерта, 2021. 654 с.

54. Семенов А. Г., Єропутова О. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2020. 380 с.

55. Ситник Л. С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2022. 418 с.

56. Статут ТОВ «Укрелектроапарат». Хмельницький, 2020. URL: <https://uea.com.ua/aktsioneram/>

57. Стецюк П. А. Стратегія управління капіталом підприємства : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2021. 360 с.

58. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 272 с.

59. Ткаченко І. П. Фінансова стійкість та механізми її забезпечення на підприємствах України. *Фінансовий простір*. 2022. № 1. С. 78–85.

60. Фаріон І. Д., Писаренко Т. М. Управлінський облік : підручник. Київ : ЦУЛ, 2021. 384 с.

61. Федоренко В. Г. Інвестування : підручник. Київ : Алерта, 2020. 386 с.

62. Фінансова звітність ТОВ «Укрелектроапарат» за 2020–2024 рр. (внутрішні матеріали підприємства).
63. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 10.01.2026).
64. Череп А. В., Андросова О. Ф. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021. 384 с.
65. Чугунов І. Я. Фінанси України: інституційні трансформації та напрями розвитку : монографія. Київ : КНТЕУ, 2022. 464 с.
66. Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Суми : Університетська книга, 2021. 368 с.
67. Шкроміда Н. Я. Фінансове планування і бюджетування на підприємстві : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2022. 248 с.

Виконав студент магістратури за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

« ____ » _____ 2026 р.

Підпис

Є.І. Неумивакін

Ініціали, прізвище

Науковий керівник

доцентка кафедри, к.е.н., доцентка

« ____ » _____ 2026 р.

Підпис

Т.А. Самарічева

Ініціали, прізвище

Робота допущена до захисту:

завідувачка кафедри,

к.е.н., доцентка

« ____ » _____ 2026 р.

Підпис

А.В. Крушинська

Ініціали, прізвище